АВТОКЛУБУУД, МАЛШАД

Радиогоор һайн дуунуудые ходо дамжуулжа байг лэ. Ажалайнгаа забһарта — үдэшэ үглөө шагнахада, ехэ зохид, сэдьхэл сэнгэдэг, шадал оруулһан мэтэ байдаг — гээд хүдөөһөө малшад редакцнда бэшэнэ. Нүгөө заримашуулынь гомдолоо мэдээсэдэг. Удаан саг соо соёлшод малшадта ошожо наада концерт харуулдаггүй, киношье табидаггүй гэхэ мэтээр бэшэдэг байна.

Эдэ асуудалнуудай тон зүйтэй байһаниинь арсашагүй. Юуб гэхэдэ, малай үбэлжэлгын эгээл харюусалгатай үедэ хэдэн зуу мянган һаалишад, хонишод, үхэршэд түбэй һууринуудһаа холуур үбэлжөөндэ хүдэлжэ байна. Хонишодой бүри сүлөө забдагүй үе мүнөө ерэбэ. Хурьгадые үдэр, һүнигүй абажа эхилэнхэй.

Эгээл иимэ үедэнь малшадта ерадэг соёлшод — лекторнууд, «артистнууд» — уран һайханай кружогойхид — тон ехээр хүлеэгдэдэг айлшад юм. Энэ талаар Хурамхаанайхид яһала оролдолго гаргана гэжэ тэмдэглэхээр. Юуб гэхэдэ, Хурамхаан һууринай һургуулинуудай багшанар соёл сурталай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гуримтай. Жэшээнь, Хурамхаанай интернат һургуулиин багшанар совхозой малшадта ошожо, лекцинүүдые уншадаг, ахалагша классуудай һурагшадтай хамта агитбригада эмхидхээд, малай бригадануудта концерт табидаг юм. Эдээндэ тусгаар машина үгтэдэг. Совхозой партийна комитедэй секретарь нүхэр Ц. Цыбиков эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэдэг юм.

Совхозой хүдэлмэришэдэй, малшадай дунда соёл сурталай хүдэлмэри һайнаар ябуулһанай ашаар ажалыньшье урагшатай.

Үнгэрэгшэ зундаа, намартаа малшад, үбһэшэд, таряашадай эрилтэ хангаха талаар Яруунын аймагта яһала боломоор онол арга бии болоһон байгаа. Эндэ агиткультпоезд эмхидхэгдээ һэн. Автоклубһаа эхилээд, нүүдэл амбулатори хүрэтэрөө хангабариин бүхы эмхи зургаанууд энээндэнь оролсодог байба. Нэгэ ажахыда ошоод, 4—5 машинанууд (автолавка, нүүдэл амбулатори болон бусад) малай фермэнүүдтэ, таряашадай, үбһэшэдэй бригаданuудта таража, хүн зониие хангадаг байгаа. Иигээд лэ тусхай маршрудаар ябажа байдаг һэн. Автоклубыньшье һайн хүдэлдэг байгаа. Хүйтэн болоһонһоо хойшо хамтаараа хангадаг гуримаа болюулаад, ганса гансаараа ябадаг болобо. Жэшээнь, аймагай соёлой таһагай автоклуб тээсгэнэй Яруунын совхозоор ябаад ерээ. Мүнөө ондоо тээшээ гарахаяа бэлдэжэ байна. Энэ клубта лектор, концерт табидаг бригада оролсодог. Уран һайханай талаар нүхэр Черепанова ударидадаг хүниинь. Эдэ бүгэдэнэй бүлта һайшаалтай байһаниинь арсашагүй. Концертынь программашье яһала һонирхолтой байдаг байһан. Тиигэбэшье энээндэнь дутагдалнууд бии. Юуб гэхэдэ, үбэл болохотой хамта энэ агиткультпоезд хүдэлхөө болишоо. Шалтагаанинь элдэбын. Үлэһэн автоклубынь ажалаа үргэлжэлүүлээ болоно. Энээнэй хүдэлмэри улам шангадхахаар, программыень шэнэдхэхээр болоо. Хүдөө холуур хүдэлгэшэдые хангаха хэрэг һайжаруулхын тулада яруунынхидай хэшээл оролдолго гаргаһаниинь, шэнэ онол арга бэдэрһэниинь һайшаалтай. Хүн зоншье энээндэнь дуратай байгаа. Тиимэһээ Яруунын соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэд энэ дүй дүршэлөө һэргээн һайжаруулха тухайда бодохоор болоо.

Холуур ажалладаг малшадай, модошодой дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри муугаар ябуулагдана, лекци хөөрэлдөөншье болоногүй, зарим газарта хэдэн һара соо кино, концерт табигданагүй, олон нютагуудта клубууд хаалтатай гэхэ мэтээр Хорин аймагай партийна конференци дээрэ шүүмжэлэл гараһан байна. Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, зарим аймагуудта соёлой таһагууд, тэдэниие даагшад соёлой эмхи зургаануудай, тэрэ тоодо автоклубай хүдэлмэри эмхидхэжэ шаданагүй, эмхидхэхые оролдоношьегүй.

Аймагуудай соёлой таһагуудта, соёлой байшангуудта автоклубууд мэдэлтэй. Мүнөө ажахы бүхэн шахуу нүүдэл агиткультбригаданuудтай. Эдэнэй хүдэлмэриин үг зорилгоньшье элитэ — түбхын түрүүндэ малай фермэ, гүүртэнүүдээр ябажа, малшадай культурна эрилтэ хангаха гэһэн гол үүргэтэй. Эдээнэй хүдэлмэри һайжаруулха, удхыень гүн гүнзэгы болгохын тулада партийна организацинуудай зүгһөө анхарал оролдолго хэрэгтэй. Нэн түрүүн автоклубуудые эзэтэй болгохо — нэгэ хүндэ даалгаха шухала. Тиигэбэл, тэрээнһээ ямар нэгэн аша үрэ хүлеэжэ боломоор. Олон газарта, жэшээнь, Баргажанда автоклубынь эзэгүй. Хоёрдохёор, эдээнэй хүдэлмэриие һайжаруулха: элидхэл, лекци хөөрэлдөөнүүдые һонирхолтой, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмөөр болгохо шухала. Тиигэхын тулада техническэ элдэб хэрэгсэл (фильмоскоп, диафильм болоод бусадые) хэрэглэбэл һайн һэн. Гадна концертнэ бригаданuудай программа һайжаруулха, саг сагта шэнэлжэ байха эрилтэ табигдана. Буряад хэлэн дээрэ таарамжатай нэгэ акттай пьесэнүүд, шог ёгто зугаатай үзэгдэлнүүд хомор байна гэжэ Баргажанай аймагай соёлой таһагые даагша нүхэр Шагдарон зүйтэй ажаглалта хэнэ. Энээниие республикын творчествын байшангай хүдэлмэрилэгшэд анхарха ёһотой.

Хүдөөгэй уран һайханай коллективүүдэй, тэрэ тоодо автоклубуудай репертуар шэнэлхэ, һайжаруулха талаар арадай творчествын байшан мүртэй юумэ хэдэггүй, хүдөөгэйхидэй эрилтэ дүүргэхые хүсэдэг, оролдодогшьегүй байна. Автоклубуудай, нүүдэл агиткультбригаданuудай хүдэлмэриие соёлой министерствын зүгһөө ударидадаггүй, зохихо туһаламжа үзүүлдэггүй, үнгэрхэдөө эдээнэй ажал хэрэгээршье һонирходоггүй, байдалыеньшье мэдэхэгүй байна.

Үсөөн хүнүүдтэй автоклубууд, нүүдэл агиткультбригаданuудай программада хурса удхатай шог ёгто, хүхюун зугаатай богонихон зохёолнуудые оруулалсабал, таарамжатай байха һэн. Энээн тухай соёлой таһагууд, соёлой байшангууд, соёлой министерствын бодото хэмжээнүүдые абахаар саг болоо.

1966—1967 онуудта уран һайханай коллективүүдэй харалган үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэнэ. Энээн тухай партиин обкомой, Министрнүүдэй Соведэй тогтоол абтанхай. Мүнөө хүдөөгүүр иимэ харалган эхилбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, уран һайханай бүхы коллективүүдэй, тэрэ тоодо автоклубууд, нүүдэл агиткультбригаданuудай хүдэлмэри хаа хаанагүй улам һайжаруулха шухала.

ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 3705 КИЛОГРАММ!

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын һаалишан Зоя Ивановна Колесова жэл бүхэндэ ажалай үндэр амжалта туйладаг. Үнгэрөөшэ жэлдэ үнеэн бүхэнһөө 3705 килограмм һү haaгaa. Энэнь ажахыдаа эгээл эрхим туйлалта. Бүхы дээрээ тушааһан һүниинь 40 мянган килограмм болоно. Зураг дээрэ: З. И. Колесова.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фото.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 5 (10991) | 1966 оной январиин 7, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ТҮРҮҮШЫН ХУРЬГАД

Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой хонишод түл абалгада хаһа саг соонь һайнаар бэлэдхэжэ, мүнөө түрүүшынгээ хурьгадые абажа эхилбэ. Тэндэхи Үнгэрхы тосхондохи колхозой гурбадахи отделенидэ хамта 300 гаран хурьгад абтаад байна.

Колхозой ахалагша хонишон А. И. Соколовой отара 133 хониниие түрүүлээд, 135 хурьгатай болоо. Тэрэшэлэн хонишод В. В. Игумновай отарада 72, С. С. Жарниковай отарада 54 хурьгад абтаад байна.

Эндэхи хонишод түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, абтаһан хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр мал болгохо гэһэн уялгатайгаар ажаллана.

П. КАЗАКОВ.

ХЭЗЭЭШЬЕГҮЙ БЭЛЭН

Хонин һүрэгэйнгөө үүлтэр һайжаруулха талаар Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхоз ехэ хүдэлмэри хэдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ колхоз 100 хонин бүриһөө 80 хурьга абаһан, хонин бүхэнһөө 4.100 грамм ноохо хайшалһан байна.

Колхозой хонишод шэнэ түл һайнаар абахын тула ехэ оролдолго гаргана. Отарын ахалагша хонишод Дмитрий Сидоров, Николай Кауров, Михаил Смолин гэгшэд бүхы байрануудаа дулаалаа, хурьга абаха үедэ хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэеэ бэлэдхээ. Тэдэ отарануудта хурьга абалсаха сакманщигууд шэлэгдэн олдобо.

Хурьга абалгын үедэ хонидоо эдеэлүүлхэ үбһэн, набша мүшэр, свёклын эшэ, концентрат хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэгдэнхэй. Хурьга абаха һүниин дежурна бии болгогдоо.

Хурьгалха хонидой байрануудта халуун уһа соргоор ябуулан дулаасуулха түхеэрэлгэ тодхогдоһон байна.

Г. ГРОМОВ.

Зэдын аймагай Ториин совхозой малшад Роман Морозов Илья Мельников хоёр ажалдаа ханамжатайгаар хандажа, нютагтаа хүндэтэй болонхой. Зунай, намарай сагта ургаса элбэгтэй газарта бэлшээжэ таргалуулһан үхэрнүүдынь үбэлэй хүйтэниие ямаршьегүй дабажа гарахаар. Мүнөө үедэ эдэ нүхэдэй малай хоол зөөжэ байна. Зураг дээрэ: Р. Морозов, И. Мельников гэгшэд ажал дээрэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ХУУШАН ЖЭЛ, ШЭНЭ АМЖАЛТАДА УРЯАЛНА

1965 оной дүн гараад байхада

Үнгэрһэн жэлдэ республикымнай колхоз, совхозууд мал ажалай продукци гүрэндэ тушаалгаар нилээд ехэ амжалта туйлаһан байха юм. Бүхы дээрэнь абажа харахада манай республика гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 103 процент гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 9400 шахуу центнер мяха тушааһан байна. Һү haaлгa нилээд дээшэлбэ. Үнгэрэгшэ ондо хамта 1 миллион 24 мянган центнерһээ үлүү һүн гүрэндэ тушаагдаа. Энээниие урьдадахи жэлтэй сасуулхада, арба гаран процентээр дээшэлээ.

Буряадаймнай республика дотор хонин һүрэг олошоржо, үүлтэрынь һайжаржа, «сагаан алтан» мүн лэ элбэгжээ. Ноохо худалдалгые 1964 онойхитой сасуулхада, 13 процентээр ехэ болоно. Үнгэрһэн жэлдэ колхоз, совхозууд гүрэнэйнгөө түсэб-захилые 109 процент бэелүүлжэ шадаа. Энээнһээ гадна, тахяа, шубуу олоор үсхэбэрилэгдэжэ, үндэгэ олоор тушаагдаа, жэлэй түсэб 111 процент дүүргэгдээ.

Тобшолон хэлэбэл, Буряадаймнай колхоз, совхозууд үнгэрэгшэ жэлые, домогто долоон жэлэй һүүлшын жэлые, ажалай амжалтаар үдэшөө ха юм. Теэд хамталан гаргахада, республикамнай мал ажалай продукци гүрэндэ тушаалгаар иимэ амжалтатай гараашье һаань, аймагууд хоорондохи мүрысөөн ямараар үнгэрөөб? Ямар аймагууд бүри ехэ хубитай гараһан, ямарынь гээгдэжэ ябаһан байнаб? Энээн тушаа 1965 оной январиин 1-нэй мэдээ харагты:

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Бүхыдөө тушаагдаһаниинь: мяхан	һүн	үндэгэн	ноохон
Баргажанай	95	83	103	96
Бэшүүрэй	99,3	102	138	107
Зэдын	103	103	121	109
Яруунын	105	97	152	108
Баунтын	105	103	—	—
Загарайн	103	100	113	109
Захааминай	104	103	114	100,4
Прибайкалиин	106	106	106	100
Кабанскын	103	106	107	129
Хяагтын	103	107	134	117
Мухар-Шэбэрэй	100,5	99	112	118
Сэлэнгын	95	105	143	108
Түнхэнэй	102	100,6	81	119
Ахын	93	86	—	124
Улаан-Үдын	107	102	109	115
Хорнин	101	100,2	130	117

Энэ мэдээнһээ харахада, республикымнай олонхи аймагуудай ажахынууд үнгэрһэн жэлдэ ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, мал ажалһаа продукци ехээр абаа. Гүрэнтэеэ сүм тоосожо шадахаһаа байтагай, түсэбһөө гадуур нилээд ехэ һү, мяха, ноохо, үндэгэ гүрэндөө худалдаа. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай колхоз, совхозууд мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, ганса үнгэрһэн жэлдэ 43 мянга шахуу центнер мяха тушаагаа. Гадна энэ аймаг дотор һү haaли элбэгжүүлхын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Аймагай ажахынууд жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргэд, түсэбһөө гадуур гурба мянган центнер һү гүрэндөө худалдаа бшуу. Ниитынгээ малай тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень горитой арьбадхаһан аймагуудай тоодо Хорнин, Хяагтын, Захааминай, Кабанскын, Прибайкалиин, Загарайн, Улаан-Үдын аймагууд ороно.

Тиигээшье һаа, гүрэнэйнгөө түсэб-захилые дүүргэжэ шадангүй үнгэрһэн аймагууд бии. Тусхайлхада, Сэлэнгын аймагай ажахынууд 22450 центнер мяха гүрэндэ худалдаха байгаад, энээндээ хүргэжэ шадаагүй. Түсэбтэнь 1750-яад центнер мяхан дутуу үлөө. Хэрбээ аймагай бүхы ажахынууд арга боломжоёо хүсэд һайнаар хэрэглэһэн байбал, түсэбынь лаб лэ үлүүлэн дүүргэгдэхэ байгаа. Илангаяа эндэхи колхоз, совхозуудта малые зунай үедэ бэлшээн таргалуулха хүдэлмэри багаар ябуулагдана. Тиихэдэ ажал дээрэнь түрүү онол арганууд үргэнөөр хэрэглэгдээгүй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ малые шахан таргалуулха талаар Ториин совхозойхид республика дотороо үүсхэл гаргажа, горитой амжалта туйлаһан байха юм. Тэдэнэй үүсхэл ямараар дэмжэгдэһэн байнаб? Мүрысөөнэй дүн гаргахада, Сэлэнгын аймагһаа нэгэшье малшан түрүүшүүлэй зэргэдэ ороогүй байгаа.

Һү haaлиин талые харагты. 1965 ондо жэлэйнгээ түсэбые олохон аймагууд дүүргээгүй. Нэн түрүүн хэлэхэдэ, Баргажанай аймагай ажахынууд 80500 центнер һүнэй оронодо оройдоол 67 мянганһаа үлүүхэн һү гүрэндэ тушаагаа гэхэ гү, али жэлэйнгээ түсэбые 83 процент дүүргээ. Энэ аймаг гүрэндөө һү haaли багаар худалдажа, республика дотороо эгээл гээгдэжэ үнгэрбэ. Яахадаа иимэ байдал үзэгдөөб? Али Баргажанда малай тэжээл хомордоһон байгаа гү? Республикын ондоо аймагуудһаа зааханшье илгаа байгаагүй ха юм. Тиигээд һүн багаар һаагдадагай шалтагаан гол түлэб ажалайнь эмхидхэлһээ болоһон. Зунай үедэ бэлшээри һайнаар хэрэглэгдэжэ, һү haaли горитой нэмээгдээгүй байгаа. Энээнһээ гадна малай үбэлжэлгын эхинһээ хойшо тус аймагай олохон ажахынууд үнеэдые шэмэтэй тэжээл дээрэ байлгажа харууһалдаггүй байгаа. Гидролизно аргаар һолоомо буйлуулха, тугалнуудта искусственна һү бэлэдхэхэ арга багаар хэрэглэгдээ.

Мүнөө малай үбэлжэлгын хаһада колхоз, совхозууд ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, үбэлэй үедэ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха зэргэтэй.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй ҺУРГУУЛИИН ГАБЬЯАТА БАГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй талаар габьяатай байһанайнь түлөө хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй һургуулиин габьяата багшын

1. **Богданова** Анна Родионовнада — Улаан-Үдын педагогическа училищиин багша.
2. **Бураева** Александра Григорьевнада — Зэдын районой Петропавловска үйлэдбэриин һуралсалтай юрэнхы эрдэмэй ажалай политехническэ дунда һургуулиин багша.
3. **Дашиев** Дагба Дашиевичта — Мухар-Шэбэрэй районой Сутайн үйлэдбэриин һуралсалтай юрэнхы эрдэмэй ажалай политехническэ дунда һургуулиин директор.
4. **Матвеев** Платон Макаровичта — Улаан-Үдын педагогическа училищиин директор.
5. **Молоков** Леонид Александровичта — Загарайн районой Үнэгэтэйн үйлэдбэриин һуралсалтай юрэнхы эрдэмэй ажалай политехническэ дунда һургуулиин багша.
6. **Пастерняк** Леонид Григорьевичто Улаан-Үдын педагогическа училищиин багша.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва, 1966 оной январиин 5

ТАСС-ай тайлбаринууд

ТААРУУГҮЙ УШАР ЗАЙСУУЛАГДАБА

Һайн үүлтэрэй мал ашаг ехэтэ мал ажалай үндэһэ һуури болоно. Тиимэһээ үүлтэртэ малай сэн юрын малай сэндэ орходоо дээгүүр байха зэргэтэй ха юм. Гэбэшье, мяханай сэнгэй дээшэлүүлэгдэһэнэй һүүлээр үүлтэргэ болон юрын малай сэнгүүдэй хоорондохи илгаа тон багахан болоһон байха юм. Үүлтэртэ болон нютагай һайжаруулагдаһан үүлтэрэй эбэртэ бодо малай, һайн үүлтэрэй хони болон гахайн сэнгые 1966 оной январиин 1-һээ нэмээхэ гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет шиидхээ. Энэ шиидхэбэриие тайлбарилжа үгэхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министрэй орлогшо Н. И. Морозовые ТАСС-ай корреспондент гуйһан байна.

Мяханай болон мяханай продуктнуудай сэнгые дээшэлүүлхэ тухай тогтоолой гараһанһаа хойшо үүлтэртэ малай сэн юрын мяханай малай сэнтэй адли, зарим ушарта доогууршье болошоһон байгаа гээд нүхэр Морозов хэлээ.

Үүлтэртэ мал угаа ехэ олоор хэрэгтэй болодог гэжэ мэдээжэ. Мүн тэдэнэй хойноһоо харууһалхын, тэдэниие үсхэбэрилхын тулада юрын малые барижа байһанда орходоо һураггүй ехэ гаргаша гарадаг. Тиин үүлтэртэ мал үсхэбэрилдэг ажахынууд бусад колхоз, совхозуудтай жэшэбэл, таарyугүй, гарзатай байдалда ороһон байгаа бшуу. Эгээл иимэһээ иимэ ажахынууд правительствын тус тогтоолые һаналаа ехээр хаһан угтаһан байха юм.

Мэргэжэлтэдэй тооложо үзэһэнэй ёһоор үүлтэртэ мал үсхэбэрилдэг колхоз, совхозууд жэл бүхэндэ 5 миллион түхэриг хүрэтэр мүнгэ нэмэжэ абаха болоно. Энэ хадаа һайн үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ талаар ажахынуудай материальна урмашалые дээшэлүүлхэ болоно.

АРАДАЙ ОЮУН БЭЛИГТЭНЭЙ ХАРАЛГА

Эмхидхэлэй комитедэй түрүүшын заседани

Агуу Октябриин 50 жэлэй ой хүрэтэр РСФСР-эй областьнууд, хизаарнууд болон автономито республиканuудта уран һайханай бүлгэмүүдэй Бүхэроссин харалга үнгэргэгдэхэ юм. Энэ харалга хадаа Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулжа, үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан арадай оюун бэлигтэнэй бүхэсоюзна фестивалиин хубинь болоно.

Харалгын эмхидхэлэй комитедэй түрүүшын заседани мүнөөдэр РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ болоо. «Уран һайханай бүлгэмүүдэй 1966—1967 онуудай Бүхэроссин харалга тухай дүримэй» проектые эмхидхэлэй комитет зүбшөн хэлсээ, мүнөө жэлэй түрүүшын хахадта хэгдэхэ хүдэлмэриин түсэбые баталаа.

(ТАСС).

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа колхозуудта урьһаламжа үгэлгые һайжаруулха, тэдэнэй ажахын-финансова ябуулга хэхэ шухала эрхэ байдал байгуулха, ажалай түлөөһэнэй талаар колхознигуудтай хаһа саг соонь тоосоо хэжэ байха зорилгоор ойрын жэлнүүдтэ колхозуудта банкнуудһаа сэхэ урьһаламжа үгэдэг болохо гэһэн шиидхэбэри гаргаа. Бүхы ажахы дотор мүнгэ зөөриин саг зуура дуталдадагые хүсэлдүүлхын тулада колхозуудта иимэ урьһаламжын үгтэхэ байһые хараадаа абаха хэрэгтэй. Үйлэдбэриин-финансова түсэбэй ёһоор зохихо кварталда ажахын оршо, гаршые наринаар тодорхойлжо, колхознигуудта ажалай түлөөһэн болгон үгтэхэ мүнгэ зөөри саг зуура дуталдаһан мүнгэнэй тоодо оруулалсагдаха болоно.

Урьһаламжа үгэлгын экономическа талаараа эгээн таатай эрхэ байдалые элирүүлхын тулада ороной элдэб районуудай колхозуудта банкһаа сэхэ урьһаламжа үгэхэ талаар 1966 онһоо эхилэн туршажа үзэхэ хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэ, тэрэшэлэн урьһаламжа үгэхэ талаар дурсагдаһан дүй дүршэлые бэелүүлхэ гуримые СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэтэй, СССР-эй Госплантай, СССР-эй Финансын министерствэтэй зүбшэн зохёожо, баталхыень СССР-эй Госбанкда даалгагдаһан байна.

Колхозуудта банкнуудһаа сэхэ урьһаламжын үгтэдэг болотор СССР-эй Госбанк иимэ юумэ хэхэ уялгатай:

контрактациин договорнуудай ёһоор бэлэдхэлэй организацинуудай зүгһөө колхозуудта мүнгэн аванс үгэдэг байха;

колхозуудта богони болзорой урьһаламжануудые үгэхэ, мүнгэн олзо болон контрактациин договорнуудай ёһоор үгтэһэн мүнгэ зөөриие хэрэглээд байхадань, үйлэдбэриин гаргашануудта дуталдаһан мүнгэ зөөриие, тэрэ тоодо ажахы бүхэнэй экономическа арга боломжые хараада абан тогтоогдоһон сэгнэлтэнүүдэй ёһоор колхознигуудай ажалай түлөөһэндэ үгтэхэ мүнгэ зөөриие хүсэлдүүлэн хангахын тулада иимэ урьһаламжа хэрэглэгдэхэ байна бшуу;

өөһэдэйнь эрилтэнүүдэй ёһоор колхозуудай тусхай текущи счёдуудта мүнгэн олзоһоонь оруулдаг байха. Үйлэдбэриин-финансова түсэб дотор хараалагдаһан ажалай түлөөһэнэй фондто зохилдуулан, ажалай түлөөһэнэй талаар колхознигуудтай хаһа саг соонь тоосоо хэхэ ябадал хангажа шадахаар тэрэнэй хэмжээн тодорхойлогдохо ёһотой. Тусхай счёдтонь мүнгэнэй дуталдаад байгаа һаань, колхознигуудай ажалай түлөөһые колхозой гол текущи счёдһоо түрүүшын ээлжээндэ түлэдэг байха.

Колхозуудта түсэблэлгэ һайжаруулха хэмжээнүүдые абахыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, союзна республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгаха, тэрэнэй тулада иимэ юумэ хэхэ:

экономическа талаараа үндэһэлэн баримталагдаһан үйлэдбэриин-финансова түсэбүүдые зохёохо методологи тодорхойлон хараалжа, колхозуудта һанамжалан дурадхаха;

олзын болон гаргашын бодото тодорхой түсэбүүдые зохёохо, тэрэшэлэн ажахы бүхэнэй экономическа арга боломжые хараада абан ажалай түлөөһэнэй фонд тодорхойлхо;

колхоз бүхэндэ үйлэдбэриин-финансова түсэбүүдые хаһа саг соонь зохёохо, тогтоогдоһон гуримаар баталха ябадал хангаха.

Капитальна барилгада мүнгэ зорюулха, экономическа талаараа үндэһэлэн баримталагдаһан аад, тогтоогдоһон гуримай ёһоор баталагдадаг, түсэбүүдэй үндэһөөр колхозуудта удаан болзорой урьһаламжа үгтэхэ байна.

Колхозуудта үгтэхэ удаан болзорой урьһаламжые бусаан түлэхэ болзорые урьһаламжын мүнгөөр абтаха хэмжээнүүдэй гаргашаяа хэр түргэн харюулха байһые хараада абан тодорхойлхо методикые СССР-эй Госплан болон СССР-эй Госбанктай хамта зохёохыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ даалгагдаа.

Энэ тогтоолой ёһоор СССР-эй Госбанк хадаа удаадахи хэмжээ ябуулгануудые абахын тулада колхозуудта удаан болзорой нэмэлтэ урьһаламжануудые үгэхэ зэргэтэй;

мал һүрэгөө һайжаруулхын тулада эрхим үүлтэрэй эбэртэ бодо мал худалдан абахын, тэрэшэлэн залуу малые гол һүрэгтэ оруулалгын гаргашые хүсэлдүүлхын тулада гурбан жэлэй болзороор урьһаламжа үгэхэ, тэрэнь хоёрдохи жэлһээ бусаагдажа эхилхэ ёһотой;

колхозуудай байрын гэрнүүдые (ниитын фонд) барихын, тэрэшэлэн хүүгэдэй эмхи зургаануудые, баани болон культурно-ажаһуудалай бусад барилганууды бодхоохын тулада 15 жэл хүрэтэр болзортойгоор урьһаламжа үгэхэ, табадахи жэлһээ бусаагдажа эхилхэ ёһотой.

Ондоо тээһээ эд бараа-материальна үнэтэ зүйл колхозуудта үгэдэг газарнуудай захилай эрилтэнүүдые хүсэд дүүргээгүй һаань, эд бараанай абтаһанһаа хойшо 10 үдэрэй турша соо, үлүү түлэгдэһэн мүнгые юумэ үгэгшэдһөө тэдэнэй зүбшөөлгүйгөөр бусаалган абаха эрхэ колхозуудта олгогдоно.

* * *

Колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай үйлэдбэриин хэрэглэмжэдэ гүрэнэй энергосистемэнүүд болон электростанцинуудай үгэдэг электрын элшэ хүсэнэй сэнгые хямдаруулха тухай шиидхэбэри СССР-эй Министрнүүдэй Совет мүн лэ баталан абаа. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ электрын элшэ хүсэ бүри үргэнөөр хэрэглэхэ шухала эрхэ байдал бии болгохо зорилгоор колхоз, совхозуудай болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай үйлэдбэриин хэрэглэмжэдэ гүрэнэй энергосистемэнүүд болон электростанцинуудай үгэдэг электрын элшэ хүсэнэй сэнгые 1966 оной январиин 1-һээ хямдаруулха гэжэ энэ шиидхэбэреэр хараалагдана. Энергосистемын болон электростанциин хэнэй мэдэлдэ байһанһаа дулдыдангүйгөөр, дурсагдаһан электрын элшэ хүсэнэй киловатт-час бүхэнэй сэнгые нэгэ мүнгэтэ байхаар тогтооно.

Дурсагдаһан хэрэглэгшэдтэ гүрэнэй энергосистемэнүүд болон электростанцинуудай зүгһөө үгтэдэг электрын элшэ хүсэнэй киловатт-час бүхэнэй сэнгэй мүнөө нэгэ мүнгэнһөө доошоо байгаа һаань, тэрэниие хэбээрнь үлөөхэ гэжэ тус тогтоолоор хараалагдаһан байха юм.

Гүрэнэй энергосистемэнүүд болон электростанцинуудай дурсагдаһан хэрэглэгшэдтэ үгэдэг электрын элшэ хүсэнэй сэнгые хэрэглэхэ гурим тухай заабари хоёр неделиин турша соо СССР-эй Энергетикын болон электрофикациин министерствэтэй, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэтэй хамта зохёожо, хэблэн гаргахыень СССР-эй Госпланай дэргэдэхи сэнгэй талаар гүрэнэй комитедтэ даалгаха.

ЖЭЛ БҮРИ ЖЭНШЭ НЭМЭНЭ

Манай ябаhан «hүн» гэhэн гаршагтай автомашинын жолоошон Доржо Лубсанович Ранжуров хүхюун зугаатай хүн байшоо. Хажуудам hууhан нүхэрни сагаан эдеэнэй эзэд—haалишад, малшад тухайгаа хөөрэхэдөө машинаяа аалидуулаадхина.

— Хоёрдохи жэлээ hү зөөжэ ябанаб. Нёдондо жэлэйнхиhээ hүраггүй ехэ hүн haагдадаг болоо. Бүхы аймагаараа жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэйбди. Үнеэн бүриhөө 1300 гараm литр hү haahaн haалишад нилээд олон байха,—гэбэ.

— Энэмнай «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин haалиин фермэ. Аймаг соогоо магтуулдаг haалишадтай эндэ уулзаха, хөөрэлдэхэ байхат. Оо, энэ фермые даагша ерэбэ. Доржи Шариевич гээшэ, танилсагты,—гэбэ.

Доржи Шариевич Цыренов жара гаран наhатай, хүнгэн. 1945 онhоо хойшо энэ фермэдэ хүдэлнэ. Үнеэ, тугалhаа эхилээд, хамаг ажалаа табан хүргандаал мэдэхэ болонхой. haалишадта энэрхы зохидоор, эсэгын зүрхөөр хандадаг. Ядаhан тулиhан газартань заагаад үгэдэг. Бэе бэедээ туhалалсаха, эбтэй байлгаха гэжэ оролдодог. Энээнэйнь аша туhа бии. Фермын haалишад ехэ эбтэй, бэе бэедээ туhалдаг. Тиимэл хадаа hү haалияа жэл бүхэндэ дээшэлүүлнэ. Нёдондо жэлэйхиhээ мүноо үедэ үнеэн бүриhөө гурбан зуугаад литр үлүүсэ hү haагаад байна. Жэлэйнгээ түсэб аяар ноябрь hарада дүүргээд, шэнэ жэлэй гаратар хоёр зуун табяад центнер hү haaха зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлээ.

— Ноябрь hарада үдэрэй гурбан зуун табин литр hү haадаг байгаабди. Мүноо дүрбэн зуун табин литртэ хүргэгдөө. Январиин нэгэн болотор табан зуун литр болгохо hанаатайбди. — гэжэ фермые даагша хөөрэнэ. —Ехэнхи үнеэднай үбэлэй hарануудта тугалладаг. Мүнөөшье олон тугалтай болообди.

Үбhэ тэжээлгүй haa, юун мүртэй hүн haагдаха hэм даа. Тиимэ дээрэhээ фермын коллектив зундаа үнеэдээ үдэртөө гурба дахин haaхынгаа хажуугаар үбhээ бэлдэдэг. Мүнөө жэлдэ ган гасууртай байбашье haaнь, эндэ тэндэ сабшажа, 6 мянган центнер үбhэ, 4 мянган центнер зелёнко haалишад өөhэдөө бэлдээ. Талха гурил, hолоомон хүрэхөөр.

Үдэртөө гидролизно аргаар

Үбэлдөө hү ехээр haaхын түлөө

буйлуулhан, эhээhэн 2 тонно hолоомо үнеэдтэ эдюулнэ. Энээнhээ гадна халуун уhан сагүргэлжэ бэлэн байдаг, талха гурилаа эhээжэ, бурдууг болгон үнеэдтээ үгэдэг. Энээнэй ашаар hүүлэй хорёод хоногой туршада hү haaлинь зуугаад литрээр нэмээ.

Тэжээл буйлуулдаг цех соо хүдэлдэг Александр Цыбикжаповтай хөөрэлдэжэ байха үедэмнай haaлишад гидролизно аргаар буйлуулhан hолоомо hуулга hуулгаар удхаад, үнеэдтээ абаашана. Набтаршаг бэетэй залуухан басаган арбаад гаран хүнэг тиимэ тэжээл зөөжэ дүүргээд, «амтатайгаар лэ хэгдээ байна, үнеэднай ехэ дуратайгаар эдинэ» гээд, тэжээл буйлуулдаг цехтэ ажалладаг Александр Дашинамжиловичые магтана.

Энэмнай фермын түрүү haaлишан Мария Гырылова. Табадахи жэлээ haaлишанаар ажаллана. Хүдэлжэ байхынгаа хажуугаар үдэшын hургуулида ябажа, долоодохи класс дүүргээ. Нёдондо жэлдэ Коммунис партиин гэшүүн боложо ороо. Мүнөө нютагай коммунистнууд Мария Васильевна Гырыловае аймагайнгаа партийна конференцидэ делегат болгожо hунгаа hэн.

— Маримнай жэл бүхэндэ абаhан уялтаяа дүүргэдэг. Мүноэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 2000 литр hү haaха уялгаяа аяар 400 литрээр үлүүлэн дүүргээд байна,—гэжэ фермые даагша магтана.

Эндэхи haaлишад гансал hү haaлияа дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохоhоо гадна, тэрэнэйнгээ тоhолигые ехэ болгохо хэрэгтэ анхаралаа хандуулна. Юуб гэхэдэ, hүнэй тоhолиг ехэ байха бүреэ тушааhан hүнэйнь хэмжээн хэдэн арбаад литрээр дээшэлдэг ха юм. Энэниие хайшан гээд туйланабта?

— Бидэнэр үнеэдээ haaхадаа үбэлдөөшье, зундаашье хоёр хүнэг соо haaнабди. Түрүүн haahaн hүеэ тугалдаа, hүүлдэ haahaнаа гүрэндөө тушаадагбди. Тиигээд байхадамнай, hүнэймнай тоhолиг ехэ болодог. Мүнөө 5—6 процентhээ доошо ородоггүй. Зундаашье иимэрхүү байгаа,—гэжэ Валентина Гырылова хөөрэбэ.

«Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин haaлишадай ажал хүдэлмэриин дүнгүүд иимэрхүү. Тэдэнэй саашанхи зорилго ехэ. 1966 ондо үнеэн бүриhөө 1900 литр hү haaха гэжэ шиидэнхэй. Энээнээ хоёрдохи отделениин haaлишад бэелүүлжэ шадаха байха. hү haaли жэл бүри дээшэлнэ. Нёдондо үнеэн бүриhөө 1300 литр hү haahaн байгаа.

Ц-Д. ДАМБАЕВ.

Ажалайнгаа амжалтаар, алдар нэрээрээ суурхаhан «Коммунизм» колхозой түрүү фермын haaлишад, коммунис ажалай бригадын гэшүүд: (зүүн гарhаа), дээрэнь—А. Цыбикжапова, В. Гырылова, М. Жигжитова, доронь—Д. Цыдыпова, Х. Цыбикжапова, М. Гырылова.

Фотонь авторай.

Москвагай, Ленинградайхидай үүсхэлээр

АРЬБАЛХА АРГА ЗАМУУД

Промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин, ажал ябуулгын үрэ дүнгые сэгнэлгэдэ шэнэ гурим тогтоохо шухала гэжэ КПСС-эй сентябриин Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн А. Н. Косыгинай элидхэл соо тодорхойлогдоhон байна. «Барилгын организацинуудай ажал ябуулга юрэ гаргашалагдаhан мүнгэ зөөриин дүнгөөр бэшэ, харин бэлэн болгоhон продукциинь, ондоогоор хэлэбэл, ашаглалгада үгтэhэн завод, фабрикын, байрын гэрнүүдэй хэмжээгээр сэгнэхэ хэрэгтэй» гээд тэндэ хэлэгдэнэ.

Энэ шэнэ эрилтые барилгашад тон зүбтэй дээрэ тоолохо зуураа, барилгын хамаг хэрэгсэл, мүнгэ зөөри гамтайгаар гаргашалха, алч бүхы барилгануудые хараалагдаhан болзор соонь дүүргэхэ гэжэ ойлгонхой. Манай республикын барилгын управлениин түрүү организацинууд партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, ажалдаа хубилалта хэжэ эхилээ. КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаhан барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин коллектив ажал хэрэгээ шэнэ эрилтын ёhoop ябуулжа байна. Тус управлениин барилгашад республикынгаа тон ехэ барилгануудай нэгэн дээрэ—Кабанскын аймагтахи целлюлозно-картонно комбинат бодхожо байдаг.

Үбэлэй хүйтэндэ хэр бэрхэшээлтэйшье haaнь, 8-дахи управлениин барилгашад ажалдаа түрүү арга, шэнэ техникэ хэрэглэхэ талаар ехэ юумэ хэнэ. Ерээдүйн комбинадай үйлэдбэриhөө гараhан уhа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ баригдажа байнхай. Сөөрэмэй оёор бетоноор хушаха хүдэлмэридэ худхамал бетон жэгдэлэн тарааха машина хэрэглэгдэбэ. Илангаяа шэрдэгшэд ажал дээрээ арьбалалта туйлахын түлөө ехэ оролдолго гаргажа захалаа. Гэрэй хана, палааха шэрдэхэдээ, капроново валик хэрэглэжэ, шэрээ нэгэ жэгдээр түрхидэг болоо. Урдань олон хабhатай батарейнүүдые (дулаасуулгын түхеэрэлгэ) гараар шэрдэхэдээ хүдэлмэришэд ехэ сагаа гээдэг, бүтээсэ багатайгаар ажалладаг байhан. Мүнөө энэ ажалда шэрэ сүршэхэ тусхай зэмсэг хэрэглэгдэнэ. Тиигэжэ гансахан шэрдэлгэ дээрэ hapa бүри хоёр мянгаhaa дээшэ түхэриг мүнгэ арьбалха аргатай болобо.

— Ажалай үрэ дүнгые hайжаруулха арга боломжо олон гээшэ, —гээд управлениин главна инжер Л. И. Лю Да-лун хөөрэнэ. — Тэдэ арга боломжонуудые оложо, үйлэдбэридөө шадабаритайгаар хэрэглэхэ шухала. hүүлэй hарануудта хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ, хамта дээрэнь 7 мянгаhaa дээшэ түхэриг арьбалжа шадаабди. Зарим барилганудай баригдаха болзор хороогдоhоншье байха.

Управлениин байрын гэрнүүдые баридаг комбинадай ажалда мүн лэ ехэхэн хубилалта хэгдэжэ захалаа. Эндэ материальна урмашуулгын асуудалнуудаар хөөрэлдөөн үнгэргэглэжэ, хэдэн олон хэмжээн хараалагдаа hэн. Барилга бүхэниие хараалагдаhан болзортонь ашаглалгада үгэхын тула нэн түрүүн бүтээсэ ехэтэй арга, шэнэ технологи хэрэглэхэ гэжэ шиидэhэн юм. Тиин үбэлэй хүйтэнэй үедэ гэрэй hуури, санитарна кабина, түмэр-бетонно бусад хэрэгсэл бүтээхэдээ халуун уурал хэрэглэхэеэ болижо, электро-дулаасуулга хэдэг болоо. Энэ аргын ашаар барилгын шанар hайжаруулхаhaa гадна, бетоной барисалдан хатуужахыень түргэдхөө. Экономическа талаарнь абаха болоо haa, жэл соо арба мянгаhaa дээшэ түхэриг мүнгэ арьбалха арга олдобо.

Энээнhээ урда байрын гэрэй вентиляциин панель өөдэнь харуулжа табидаг haa, мүнөө хажуулдуулжа табидаг болоо, ажалынь нилээд хүнгэдхэгдөө.

Тэрэшэлэн барилга-хабсаралгын 7-дохи управлениинхид оронойнгоо түрүү барилгашадай дүй дүршэл халан абаха зорилгоор Хабаровск город хэдэн хүнүүдые эльгээhэн байна. Тэдэ түлөөлэгшэдынь гэрэй хушалта хэхэ шэнэ аргатай танилсажа ерээ. Урдань, илангаяа промышленна барилгануудай хушалта цементээр хэхэдээ дээгүүрнь толь, руберойда гэхэ мэтые татадаг байhан. Мүноэ тэрэнэй орондо тусхай шэнгэн зүйл худхан хэрэглэнэ. Табан хүнhөө бүридэhэн нэгэ бригада халаан соо 1200 дүрбэлжэн метр талмайтай хушалта бэлэн болгоно.

Долоодохи управлениин барилгашад байрын гэрэй дотор талын хүдэлмэри оньhожоруулжа, тэрэнэйнгээ ашаар барилгынгаа хүдэлмэриин өөрынь үнэ ехээр хямдаруулаа.

Буряадай барилгын управлениин организацинуудта ЦК-гай сентябриин Пленумэй hүүлээр зарим тэды иимэ хубилалта хэгдэжэ байбашье, олонхи организацинуудтань хэгдэhэн юумэнь үшөөл бага, хуушанайнгаал хэмээр байhан зандаа. Элдэб олон дутагдал дээрэhээ олохон байранууд болзор соогоо ашаглалгада үгтэнэгүй. Барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлени палааха хэхэ хабтагайгаар дуталданабди гэжэ шалтаад, хэдэн барилгануудай болзор унжагайруулжа байна. Хэрбээ Хабаровск городой барилгашадай дүршэл хэрэглээ haa, энэ бэрхэшээлhээ гараха арга олдохо байгаа ёhотой. Хибэдэhэ, зомгоолой холисо пресс доро дараад, тусхай плита болгоод, гэрэй палааха хэхэдэ ехэ таатай, гоё hайхан үнгэтэй болоно.

Манай барилгын организацинууд эдэ арга боломжонуудые хэрэглэхэ дүүрэн аргатай.

Ф. КЛЕЙМЕНОВ,
«Строитель» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ХҮДӨӨДЭ ТҮЛИШЭ ХУДАЛДАЛГА ТУХАЙ

Украинын кооператорнууд түлишэ худалдалгые hүүлэй үедэ улам hайжаруулаа. Үнгэрэгшэ жэл эндэхи хүдөө нютагуудай хүн зон урда урдынхиhаа ехэ нүүрhэ, түлеэ, нүүрhэнэй брикет худалдан абаhан байна.

Хэрэглэгшэдэй гэр байрадань түлишэ бүри ехээр абаашажа үгэдэг, холын районуудта зөөдэг болохын тула Украинын кооператорнууд үүсхэл оролдолго гаргаа. Бүхэли үбэл хүрэхөөр түлишэ бүри хабартаа, зундаа урьha зээлеэр худалдаха аргатай болонхой. Энэнь хүдөө нютагуудай хүн зондо таарамжатай зохид байна.

Центросоюзай правлени ороной хүдөө нютагуудта түлишэ наймаалалгын ямар байhан тухай зүбшэн хэлсээд, Украинын кооператорнуудай үүсхэлые hайшааба.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хэдэ хэдэн эмхинүүдтэ haяхан хэгдэhэн шалгалтын үрэ дүн харахада, энэ талаар горитойхон дутуу дунданууд тохёолдодог байна. Түлишэ худалдаха магазинууд—складууд үсөөноор баригдана. Тэндэхи ашаха, буулгаха хүдэлмэри оньhон түхеэрэлгэнүүдээр дутамаг байhаар. Хэрэглэгшэдэй гэр байрадань түлишэ абаашажа үгэлгэ эмхидхэхэ гэжэ зарим газарта оролдоногүй.

Барилгын модон материалнуудые, түлишэ наймаалха магазинууд—складуудай барилга 1966 оной, мүн саашанхи жэлнүүдэй түсэбүүд дотор хараалхыень эд хэрэглэгшэдэй эмхи зургаануудта дурадхагдаа. Хүн зоной захилаар нүүрhэ абаашажа үгэлгэ саашадаа нилээд үргэдхэгдэхэ байха. Энэнэй тула эд хэрэглэгшэдэй эмхинүүдэй, колхозуудай транспорт бүри hайнаар ашаглагдаха ёhотой.

1966 ондо 135 мянган кубометрhээ бага бэшэ түлеэ нэмэжэ худалдан абаха, тэрэниие хүдөөгэй хүн зондо худалдахын тула кооперативна эмхинүүдтэ үгэхэ гэжэ Центросоюзай правлени шиидхээ.

ТАСС-ай корр.

ХЭЛСЭҺЭН ЗҮЙЛЫНЬ—ЭКОНОМИКЫН АСУУДАЛ

Экономическа талаараа hайн үрэ дүн туйлаха асуудалда зорюулагдаhан конференци Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта haяхан үнгэргэгдөө. Комбинадай ажабайдал, арга боломжо тухай, партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхын тула бии байhан арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэхэ, гол фондnуудаа ашагтай hайнаар хэрэглэхэ, элдэб гаргаша бага болгохо, тиигэжэ гүрэндэ ашаг олзо ехээр оруулха тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн экономическа конференци дээрэ болоhон юм.

Комбинадай коллектив продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулhан, хэдэн хэмжээ ябуулга бэелүүлhэн байгаа. Энэнь бодото дээрээ харюулагдаа. Продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулhанай ашаар 94 мянган түхэригэй олзо хараалагдаhан түсэбhөө гадуур оруулагдаа. Малтагдаhан рудаhaa ехэ концентрат абаhанай ашаар иимэ ехэ ашаг олзо хэгдээ.

Харин хэрэглэгдээгүй арга боломжонь үшөө ехэ. Зарим участок, руднигуудта үлүү ехэ гаргаша хэгдэhээр. Жэшээлхэдэ, Холтосоной руднигта руда малтахада ехэ гаргаша хэгдэдэг байна. Гансал үнгэрhэн жэлэй туршада 1000 түхэригэй үлүү гаргаша хэгдээ. Энэ дутагдал усадхаха, материал алмаха, цех доторой элдэб гаргаша бага болгохо тухай конференцидэ хабаадагшад хөөрэлдэбэ.

Экономическа алба хэхэ ёhотой hалбари бүхэнэй хүдэлмэри эрид hайжаруулха, энэ жэлдэ бригаданүүдые ажахын тоосоондо оруулха, үйлэдбэриингөө гол фондnуудые аша туhатайгаар хэрэглэхэ асуудалда гол анхарал хандуулагдаа.

А. БУТИН.

НОРИЛЬСК. Таймырай орошод Хойто хизаарай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай дэргэдэхи 4 hарын курсада hуража шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Эдэнэр оро үсхэлгэhөө гадна, мүн ветеринариин хэрэг, экономико, радио болон бусад мэргэжэл шэнжэлэн шудалдаг байна. Зураг дээрэ: радио үзэхэ хэшээлэй үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ГУРБА МЯНГАН ЭЭЗЭТЭЙ НЭГЭ ПРЕДПРИЯТИ

СМОЛЬНО, ИЛЬИЧТЭ ОШОЛГО

Харьковай областиин архивай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Валентин Шерстюк бүд нэхэгшэдэй профсоюзай архивай материалнуудые удалжа байтараа, 1917 оной декабрьда Владимир Ильич Ленинтэй Смольнодо уулзаhан тухайгаа Новобаварска аргамжа томодог фабрикын хүдэлмэришэн Владислав Швойницкиин бэшэhэн дурасхаалые оложорхиhон юм.

Энэ уулзалгын түүхэ ехэ hонирхортой.

...Фабрикын эзэн Фальк предприятияа хаахам гэжэ соносхоод, хүдэлмэригүйдүүлжэ хүдэлмэришэдөө «номгоруулхам» гээд hанаhан байгаа. Тиихэдэнь хүдэлмэришэд эзэнээ өөрыень барижа хаагаад, предприятияа гартаа абажа, Совéдүүдэй шэнэ Республикада продукци гаргажа эхилбэ. Гэхэтэй хамта бэрхэтэй сагта түүхэй эд, түлишэ дуталдан, кассадань мүнгэн бага боложо эхилээ hэн. Энэ шахардуу байдалhаа хайшан гээд гарахаяа хүдэлмэришэд мэдэхэгүй байгаа. Яахадааб гэхэдэ, үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ дүй дүршэл гэжэ хэндэньшье байгаагүй бшуу. Аргамжа томогшод суглараад, Владислав Швойницкий Михаил Крицын хоёрые Петроград, Ильичтэ ошожо хөөрэлдэжэ, зүбшэл абажа ерэхыень эльгээхээр шиидэбэ.

Харьковаархин Смольно ошоод, ямар хэрэгээр, хаанаhaa Питер ерэhэн, юун болоод Ленинтэй заатагүй уулзаха хэрэгтэй байhан тухайгаа ойлгуулба. Революциин вождьтой хүдэлмэришэд тэрэ үдэртөө уулзаа.

Владислав Швойницкий энээн тухай иигэжэ бэшэнэ:

«...Нүхэр Ленин орожо ерэбэ.

— Украинаhaa хэн ерэнхэйб? —гээд тэрэ бага шалнаранаар дуугарба.

Дэргэдэмнай ерэжэ, гарыемнай бараад, hүүлээрнь hандай дээрэ хажуудаа бидэниие hуулгаад, хөөрэлдэжэ оробо. Фабрика абахынь абаад, саашаа юу хэхэ байhанаа мэдэнэгүйбди гэжэ тодорхойлон хөөрэбэбди. Салин хубаахаар саг дүтэлэнхэй, теэд мүнгэгүй байнабди! Яалтай гээшэб? Баяшуул баярлахань гээшэ бэшэ гү...

— Айhанай хэрэггүй! Бэрхэт! —гэбэ Ильич.

Ленин дэбтэрээ гаргажа, хэдэн тэмдэгүүдые бэшээд, юу хэхэ байhан тухайдамнай тодолон хөөрэжэ үгэбэ...»

Украинын пролетариадай түлөөлэгшэдhөө В. И. Ленин олон юумэ hуража абаа hэн. Тэрэ бүхы юумээр hонирхобо. Хүдэлмэришэд хэр байнаб, Октябриин революциие ямараар угтааб гэжэ байжа асуугаа hэн.

Владислав Швойницкий Михаил Крицын хоёрой Харьковаа бусажа ерэхэдэнь, В. И. Ленинэй туhаламжатайгаар салингай мүнгэ абаабди гэжэ нүхэдынь баяртайгаар дуулгаба. Хожомынь гүрэнhөө түүхэй эд, түлишэ фабрикада үгэжэ, haя тогтоhон Совéдүүдэй Республикада үшөө ехэ продукци үгэдэг болоо hэн.

Түрүүшын улаан директор

Ажал хүдэлмэридөө шанга эршэтэйгээр халан орохо зуураа, хүдэлмэришэд түрүүшын ээлжээндэ өөhэдын мэргэжэлтэдые бэлдэжэ эхилбэ. Цехүүдтэ курсанууд нээгдэбэ. 1918 ондо мэргэжэлтэй түрүүшын бүлэг хүдэлмэришэд гаргагдаба. 1921 ондо үйлэдбэриин командирнуудай—мастернуудай туhалагшанарай фабрично-заводской hургуули байгуулагдаа hэн. Ленинэй зүбшэлөөр фабрикын хүдэлмэришэд 10 хүниие институдуудта эльтээбэ. Тэдэнэй дунда слесарь Владислав Швойницкий ошолсоо hэн. hургуули дүүргэhэн залуу инженернүүд фабрикадаа бусажа, захиргаануудай тушаалнуудые эзэлбэ. Аргамжа томогшо Феодосия Добренко улhа ээрэгшэ Екатерина Харченко хоёр цехүүдые ударидаба, слесарь Иван Головин ахамад механик, hүүлээрнь—предприятиин ахамад инженер, Владислав Швойницкий директор болоhон байна.

Үйлэдбэри үргэдэжэ, олзо доход нэмэжэ эхилбэ. Олзо доходhоо предприятиин олониитын фондо ехэхэн мүнгэн hомологдобо. Энэ мүнгөөр олон дабхар байрын гэр баригдажа, 300 гаран хүдэлмэришэдэй бүлэ байратай болобо. Олониитын фондын мүнгөөр хүдэлмэришэдтэ, мүн тэдэнэй хүүгэдтэ элүүржүүлгын комбинат баригдаhан, Улаан Баварн гэдэг хүдэлмэришэдэй тосхоной тэг дунда Соёлой байшан бодхоогдоhон байна.

Хоёрдохёо мүндэлэлгэ

Дайнай үедэ фашистнууд фабрикые hандаргаа hэн. Булимтарагшадhaa Харьковай сүлөөлэгдэмсоор, аргамжа томогшод предприятияа hэргээн бодхоожо эхилбэ.

Мүноо улhан аргамжа, нарихан таhaма, түмэр аргамжа гаргадаг томохон комбинат болонхой. Харьковаархин шулуу нүүрhэнэй промышленностиие булад хабтагар аргамжаар гол түлэб хангадаг, загаhанай промышленностиие улhан булад хоёрые холижо томоhон «Геркулес» гэжэ аргамжаар хангадаг байна. Эдэ аргамжанууд Бельги, США-да гаргагдадаг эрхим аргамжануудhaa дутуугүй бүхэ байдаг. Эндэ жэл соо гаргагдаhан булад аргамжа бумбэрсэг дэлхэйе бүhэлхэдэ хүрэхэ, харин томоhон елэгэр ооhорыень hунааха болоо haa, Газарhaa hapa хүрэтэр таба дахин татажа болохо.

Цехүүдтэ орёо сэсэн оньhон техникэ бии болонхой. Хүдэлмэрилжэ байжа дээдэ hургуулинуудые дүүргэhэн залуу мэргэжэлтэд шэнэ оньhон техникэ эрхилнэ.

Виктор Хохол предприятида слесареэр ерээ hэн. Эндэ үдэшын hургуули дүүргээд, институдай заочно отделенидэ ороо. Удангүй Виктор мастерай туhалагшаар, hүүлээрнь инженер-механигаар томилогдожо, хожомынь дээдэ hургуули дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр таhама үйлэдбэрилгын начальник болоhон байна. Викторто адляар инженерэй дипломтой болоhон зон олон. Үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэдэй хахадынь—институт болон техникумүүдые дүүргэhэн haяханайл юрын хүдэлмэришэд юм. Хүдэлмэришэдэй тэн хахадынь hуралсадаг: предприяти өөрын үдэшын hургуулитай, техникумтэй юм.

Ленинэй захяа заабаряар

Мүнөө эндэ 3440 хүн ажаллана. Тэдэнэр урдахи ажалаа миин лэ хээд байдаг юрын хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд бэшэ. Тэдэнэр үйлэдбэриингөө эзэд гээшэ. Бултанайнгаа hайнаар хүдэлмэрилөө haa, предприятиин оруулhан олзоhоо олониитын жасада ехэ мүнгэн hомологдохо, хүн бүхэнэй салин дээшэлхэ гэжэ мэдэдэг хүнүүд ха юм. Тиимэ дээрэhээ тэдэнэр hайнаар хүдэлмэрилдэг, үйлэдбэридөө шэнэ онол арга хэрэглэдэг, шэнэ оньhон техникэ үргэноор нэбтэрүүлдэг байна.

Слесарь Николай Белинский нарин оньhото тусхай станок зохёогоо. Тэрээндэнь гарай ажал огто хэрэггүй юм. Тус станок халаан соо 250 метр хабагар булад аргамжа томодог.

Фабрикын 300-haa үлүүтэй хүдэлмэришэд үйлэдбэреэ нарижуулхадань, ажалые бүтээсэ ехэтэй болгоходонь, инженер болон техникүүдтэе туhална. Гансахан лэ нёдондо жэлэй туршада уралан нарижуулгын дурадхалнуудhaa аргамжа үйлэдбэрилдэг предприяти 100 мянгаhaa дээшэ түхэриг мүнгэ алмаhан байна. Энэ жэлэй 9 hapa соо 256.900 түхэриг алмагдаа.

— КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые шудалаад байхадаа, эд хэрэгсэл захигшадтай сэхэ холбоотой продукцинуудые түрүүшын ээлжээндэ гаргаха гэжэ шиидээбди,—гэжэ профсоюзай заводской комитедэй түрүүлэгшэ Нина Кот... тева хөөрэнэ.—Манда 2 мянгаhaa үлүүтэй захил бии. Мүнөө 1966 ондо эд хэрэгсэл үйлэдбэрилхэ түсэбөө хаража үзэхэhөө гадна, haяын табан жэлэй түсэб шудалжа байнабди. Энэмнай цех бүхэнэй хүдэлмэриие алдуугүй нарин нягтаар түсэблэжэ, олзо доход ехээр оруулха арга боломжо манда олгохо байна.

...Урдань капиталист Фалькын эзэмдэжэ байhан бааза будуулиг аргаар хүдэлмэрилдэг аргамжын фабрикаhaa мүнөө юушье үлөөгүй. Үйлэдбэреэ гартаа абаhан 3 мянган шэнэ эзэд тэрэниие шэнэ оньhон техникээр зэбсэглэжүүлhэн мүнөө үеын асари томо предприяти болгоо.

Николай НЕСВИТЕНКО,
АПН-эй корр.

ТАШКЕНТЫН УУЛЗАЛГА ДЭЭРЭ

ТАШКЕНТДЭ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

ТАШКЕНТ, январиин 5. (ТАСС) Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Совмой Түрүүлэгшэ Рахманкул Курбанов мүнөөдэр пресс-конференци үнгэргөө. Индиин премьер-министр Шастриин, Пакистанай президент Айюб Ханай хоорондохи хэлсээнэй Узбегэй ниислэлдэ боложо байһанда һаналаа хаманги байһанаа мэдүүлээ, эдэ хэлсээнүүд амжалтатайгаар дүүрхэ гэжэ найдажа байһанаа тэрэ элирхэйлээ.

Совет болон харин журналистнуудай олон тоото асуудалнуудта харюусахадаа, Курбанов иигэжэ мэдүүлээ: Индиин болон Пакистанай гүрэнэй ажал ябуулагшадай хэлсээ хэхэ газар болгон Ташкентые шэлэһэн ябадал тушаан болоһон ушар бэшэ. Энээнтэй дашарамдуулан, эдэ хоёр оронтой Узбекистанай заншалта, культурна болон экономическа харилсаатай байһые тэрэ тэмдэглэһэн байна.

Совет засагай тогтоһонһоо хойшонхи үе соо Узбекистанда угаа ехэ хубилалтын болоһон тухай Узбегэй правительствые толгойлогшо пресс-конференци дээрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Советскэ Союзай бусад бүхы республиканууд, мүн гадаадын 70 орондо продукцияа эльгээдэг индустриин 100 һалбари республика дотор мүнөө үедэ бии. Хлопок ургуулхын абаха талаар Узбекистан дэлхэй дээрэ гурбадахи һуури эзэлнэ гээд тэрэ хэлээ.

Узбегэй ССР-эй культурна ажабайдалай хүгжэлтын хэмжээн тухай хэлэхэдээ, Рахманкул Курбанов иигэжэ тэмдэглээ. Урдань 100 хүн бүхэнэй оройдоол хоёрынь уншажа, бэшэжэ шададаг байгаа һаань, мүнөө үедэ республика дотор гурбан хүн бүхэнэй нэгэниинь һурадаг байха юм.

Пакистанай делегациин түлөөлэгшын пресс-конференци

ТАШКЕНТ, январиин 5. (ТАСС-ай тусхай корр.). «Ташкент» гэжэ гостиницын хабсалдэ центртэ Пакистанай делегациин түлөөлэгшэ пресс-конференци үнгэргөө. Пакистанай президент Мохаммед Айюб Хан Индиин премьер-министр Лал Бахадур Шастри хоёрой хоорондо мүнөөдэр Ташкентын сагаар 11-һээ 12 час хүрэтэр болоһон уулзалга ябаха таатайгаар үнгэрөө гээд Пакистанай делегациин түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Хоёр делегациин толгойлогшонор зарим тодорхой амжалтануудые туйлаа гээд тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Бодото һайнаар хэлсэхэ хэжэ орохо үндэһэ һуури энэ уулзалгын үедэ табигдаа гээд Пакистанай делегациин түлөөлэгшэ мэдээсээ.

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй—Пакистанай болон Индиин делегациинуудай гэшүүдэй уулзалга Ташкентын сагаар 16 часта эхилээ гээд тэрэ мүн лэ мэдээсэһэн байна. Ташкентдэхи уулзалгын зүбшөөн зүйлдэ асуудалнуудые тэдэнэр хэлсэһэн байха юм.

Ташкентдэхи уулзалганууд

ТАШКЕНТ, январиин 5. (ТАСС-ай тусхай корр.). Пакистанай президент Мохаммед Айюб Хан Индиин премьер-министр Лал Бахадур Шастри хоёр мүнөөдэр городой газаа тээхи Дурман гэжэ үргөөдэ уулзажа, үсэгэлдэр эхилһэн хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлээ.

Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх Пакистанай гадаадын хэрэгүүдэй министр Зульфикар Али Бхутто хоёр мүнөөдэр үдын хойно уулзаа.

Индиин делегациин түлөөлэгшэ пресс-конференци хэбэ

ТАШКЕНТ, январиин 5. (ТАСС-ай тусхай корр.). Индиин премьер-министр Лал Бахадур Шастри Пакистанай президент Мохаммед Айюб Хан хоёрой мүнөөдэрэй уулзалгада Пакистанай делегациин түлөөлэгшын үгэһэн сэгнэлтые Индиин делегациин түлөөлэгшэ зүбшөөһэн байна. Шастри болон Айюб Ханай уулзалга хани халуун оршон байдалда таатайгаар үнгэрөө гээд Индиин делегациин түлөөлэгшэ мэдээсээ.

Үглөөдэр Шастри Айюб Хан хоёр дахяад уулзаха, мүн хоёр ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй уулзалга болохо гээд Индиин делегациин түлөөлэгшэ мэдээсэһэн байна.

Советскэ правительствые толгойлогшо А. Н. Косыгин шухала, таатай һайн үүргэ дүүргэнэ. Ташкентдэхи уулзалгын амжалтатай байха хэрэгтэ али болохоор туһална гээд Индиин делегациин түлөөлэгшэ мүн лэ хэлээ.

Биднэр этигэл түгэлдэр байнабди, урмаа хухарха шалтагаан үгы гэжэ һанаха байнабди гээд тэрэ хэлээ.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Үнгэрһэн жэлэй декабриин һүүлээр Буряадай поэдүүдэй уулзалга манай Улаан-Үдын совет-партийна һургуулида болобо.

«Һүүлэй сагта юун бэшэгдэнэб, 1966 ондо «Байгал» журналда ямар зохёолнууд хэблэгдэхээр хараалагданаб» гэжэ журналай харюусалгата секретарь А. Субботин хөөрэжэ үгөө.

Удаань поэдүүд өөһэдынгөө шүлэгүүдые уншажа, маанадые ехэтэ һонирхуулба. Илангаяа Д. Хилтухинай «Гутал», М. Самбуевай «Минии таабай», Ч-Р. Намжиловай ородһоо оршуулһан Сергей Есенинэй «Эхэдэ бэшэг», Д. Улзытуевай «Саян», «Аха дүү» гэһэн шүлэгүүд ехэ халуунаар угтагдаа.

Тэрэнэй һүүлдэ шагнагшад үгэ хэлэжэ, зохёолшо нүхэдтөө амжалта хүсэбэд. Буряад дуунуудай суглуулбари бэшэжэ гаргуулхыень гуйһан байна.

Тиимэ уулзалганууд али алиндамнайшье туһатай гээшэ.

Б. ЛАМАТХАНОВ.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

Каспиин далайн оёорһоо

ДУВАННЫЙ, Азербайджанай ССР. (ТАСС). Сангачалы гэжэ талмай—Дуванный арал дээрэ малтагдаһан шэнэ скважинануудай нэгые туршажа үзэлгэ дүүргэгдэӭ. Энээнһээ сүүдхын турша соо хоёр зуун тонно «хара алтан» соробхилон гараа.

Шэнэ жэлэй үеэр һалхи шуурган ехээр боложо, Каспиин далай соохи гансахан энэ булан аралые эрьетэй нефтепроводоор холбохо хүдэлмэреэ түгэсхэлтэдэнь далайн сапернуудта һаад ушаруулаа. Һалхинай намдан сасуу уһан дорохи магистраль табигдажа, саг зуура «бүглэгдэһэн» скважинануудһаа нефть хүсэтэ ехээр ехэ амһартануудсоо сугларха байна.

Кизилюртдэ барилганууд хэгдэнэ

МАХАЧКАЛА. (ТАСС). Дагестандахи Сулак гэжэ хадаһаа урдан гарадаг мүрэн дээрэ хэдэн ГЭС-үүд баригдаха юм. Мүнөө эдэ станцинуудай хоёрдохинь бологшо Чиркейскэ ГЭС—Хойто Кавказдахи эгээн томо гидроэлектростанци баригдажа байна.

Барилга шадарай Кизилюрт городто томо панельнэ гэр баридаг завод ашаглалгада үгтөө. Түс предприяти 35 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые жэлэй турша соо барижа гаргаха юм.

Заводой коллектив гидро-барилгашадта зорюулан, түрүүшын томо панельнэ гэрые хабсаржа эхилээ. КПСС-эй XXIII съезд хүрэтэр энэ гэрые ашаглалгада үгэхэ гэжэ тэдэнэр шиидэһэн байна.

Дагестанай гидро-барилагшадай болбосон зохид кварталнуудай баригдажа дүүргэгдээд байхада, энэ заводые хуби хубяарнь задалаад, ондоо барилга дээрэ абаашажа дахин хабсаржа болохо байна.

Каракумда саад таригдана

МАРЫ. (ТАСС). Мургаба нугын ажахынууд үбэлэй сагта саад болон винограднигуудые тариха хүдэлмэри эхилээ.

Шэнэ газар элдүүрилдэг долоодохи совхозой ажалшад энэ хүдэлмэриие Байрам-Алийска районд түрүүлжэ эхилээ. Мүнөө жэлдэ энэ һаяхан эмхидхэгдэһэн ажахын саадууд болон винограднигууд Каракумай шэнэ газарай 1500 гектар талмайе эзэлхэ юм. Иологанска районой «Санды-Качи» гэжэ үрэ жэмэс ургуулдаг совхоз саадайнгаа талмайе мүн лэ үргэдхэхэ юм.

Казаниин полиэтилен

КАЗАНЬ. (ТАСС). Казаниин органическа синтезэй заводой коллектив түрүүшын бүлэг полиэтилен гаргажа, табан жэлые эхилбэ. Мүнөөдэр ашаглалгада үгтэһэн бүлэг цехүүд жэлэй турша соо хэдэ мянган тонно продукци гаргаха юм. Маннибаево-Казань гэһэн проводоор республикын нефть олзоборилгонуудһаа дамжуулан абтаһан газые энэ завод продукци гаргахын тулада хэрэглэхэ байна.

Шубуунай томо фабрика

ЛУГАНСК. (ТАСС). Украинадахи тон томо фабрикануудай нэгэн бологшо Червенопрапорнын шубуунай фабрика ашаглалгада үгтөө. Промышленна городуудай хүн зондо эндэһээ 40 миллион үндэгэн жэл бүхэндэ эльгээгдэдэг байха. Шубуунай мяха промышленна аргаар абаха хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ. Чернухинска фабрика жэл бүхэндэ 3 миллион үлүүтэй дальбараа, Изваринска фабрика—250 мянган индюк жэл бүхэндэ шахаха байна.

Шэнэ жэлые оронһоо холо угтаба

РИГЭ. (ТАСС). Табан зуу шахуу судна түрэл оронһоо холо—Хойто Атлантикада, тропик шадарай уһануд соо, мүн ондоо тээгүүршье ябажа байха үедөө шэнэ жэлые угтаһан байна. Совет Прибалтикын ангуушад 1966 оной түрүүшын хоёр үдэртэ гуша мянга шахуу центнер сельди, хек, далайн гутаар болон бусад загаһа бариһан байна.

«Алатырьлес» гэжэ теплоходһоо һонирхолтой радиограмма Ригэдэ абтаа. Скагерак гэжэ хоолойгоор гаража ябахадаа кит загаһантай дайралдаабди гэжэ морягууд мэдээсээ... Энэ талаар мэргэжэлтэд иигэжэ шог зугаа гаргана: «далайн энэ асари томо амитан шэнэ жэлые угтаһанайнгаа һүүлээр төөрижэ болоо?(!)» Яба хээбэшье, эндэхи уһан соо кит загаһанай дайралдаха гээшэнь хомор юм.

Братскда шэнэ гэрнүүдые толлобо

БРАТСК. (ТАСС). Братскын энергетигүүдэй, лесохимигүүдэй, барилгашадай. 1.400 гаран бүлэ һайндэрэй үдэрнүүдтэ шэнэ гэрнүүдтэ орожо, байрануудаа толлоо. Хоёр томо магазин, хүүгэдэй хоёр комбинат баригдажа дүүргэгдээ. Падун тосхоной залуушуул «Ангара» гэжэ мэнэ һаяхан нээгдэһэн клуб соо шэнэ жэлые угтаа.

ДНЕПРОПЕТРОВСКО ОБЛАСТЬ. Мүнөө Новомосковско металлургическа заводой турбоэлектро-гагналгын № 2 шэнэ цех ашаглагдажа байна. Түрүүшын хэдэн зуугаад метр соргонууд складта оронхой. Энэ цехые ашаглалгада залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадана. Зураг дээрэ: залуу хүдэлмэришэд Михаил Рудобашт, Николай Гузенок гэгшэд шэнэ цех соо.

ТАСС-ай фотохронико.

НИИТЫН ЗӨӨРИДЭ ГАР БУ ХҮРЭ!

Манай Совет орондо хамтын зөөри хадаа социалис ажахын гол түшэг тулгууринь болоно. Иланганяа мүнөө коммунизмын харгыда орожо байһан үедэ хамтын зөөри үрихэ, үбэршэлхэ гээшэ арад зоной эдэбхи дэбжэлтэдэ һаад түбэг ушаруулһан тон лэ муухай ябадал гэжэ сэгнэгдэхэ ёһотой.

Тиигэбэшье зarimaшуул хамтын ажалда хайша хэрэгээр хандаад, арадай зөөриие хам шуурэн, бэедээ татажа абаад, баяжажа гү, али архи тамхин болгон һалгаадаг байха юм. Жэшээнь, Хориин тээрмые даагшаар ойро зуура хүдэлһэн (багашаг салинтай һэн!) В. Е. Моргунов гэгшэ ехэл богонихон саг соохоно аймагай түб тосхондо томо гэдэг, гоёор шэмэглэгдэһэн, түгэс түхеэрэлгэтэй гэр бодхоод, тэрэнээ Хориин «Сельхозтехникын» таһагта 4200 түхэриг сэнтэйгээр худалдаад зугадашаһан байна. Тон наринаар шалгажа үзэхэдэ, энэ хүн али болохоор худал хуурмаг саарһа тэмдэгүүдые зохёожо, үнэн юумэнүүдыень заһажа байгаад, һангай мүнгэ эдиһэн байшоо.

Мүн Хориин ОРС-ын столовые даагша Варламова Г. А. элеэ хоолой сэнгые үргэн, таһалдаһан үедэнь архи, тамхи үндэр сэнгээр худалдажа, баһал гүрэнэй ехэ зөөридэ гар хүрэжэ байһаар баригдаа юм.

Иимэрхүү бузгай ябадал Хэжэнгэ, Хори, Тээгдэ гэхэ мэтын нютагуудаар үнгэрэгшэ жэлдэ олон элирүүлэгдээ. Гансал Хориин райсоюзай эмхи зургаануудта 22338 түхэриггэй ниитын зөөри үригдөө, үбэршэлэгдөө. Мүн 854 хонин, 21 эбэртэ мал совхозуудта дутаһан.

Юун дээрэһээ энэ мэтын юумэ болоно гээшэб гэбэл, зарим газарга ниитын зөөриие гамнан химгадаха тушаа тон бага анхарал хандуулагдана.

Жэшээлхэдэ. Хэжэнгын совхоздо 10 һарын турша дотор 385 хони, 5 эбэртэ мал үгы хэгдэһэн аад, мүнөө хүрэтэрөө энээн тушаа хэншье һанаагаа табяадүй байһаар. Һаяхан Үдын совхоздо иимэ ушар болобо. 4-дэхи отделениие эрхилэгшэ Ц. Данзанов, хониной бригадын бригадир И. И. Мишенин гэгшэд ямаршье найдабаригүй зондосовхозой 740 хони даалгаа. Тиигээд архида орошоһон Ендон Цыренжапов, ажалһаа зугадаһандаа заралгада ябаһан Павел Рядов гэгшэд хонидоо эзэгүй хорёодо хаажархёод, архидахаяа ябашаһан байна. Иимэ ушарһаа совхозой һайн гэдэг түлгэнүүдые үгы хэжэрхибэд. Гэбэшье дары саг соо хэншье хэмжээ абаагүй.

Хомхой хобдог иимэ хулгайшадые далдалха гээшэ ниитын ажалда угаа ехэ хоро хүргэнэ бшуу.

Хориин аэропортын начальник Толстиков гэгшэ буфедые даагша В. И. Черкашинагай хамтын зөөри үбэршэлжэ байһые мэдэһэн аад. хэндэшье дуулгаагүй, хэтэржэ ерэхэдээ, самолёдто хүнэй нэрэ дээрэ билет абажа үгөө. Тэрэнь гүрэнэй 812 түхэриг абаад тэрьелшоо.

Ниитын зөөри үбэршэлхэ ябадалнуудтай хатуу шанга тэмсэл ябуулха тон шухала. Эндэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, эдэбхитэд ехэ туһалха, үүсхэл гаргаха ушартай. Тиигэбэл иимэ бузгай үзэгдэлнүүд тон хомор болохо бэлэй.

Д. ДАГБАЕВ,
Хориин аймагай прокурор.

Валентина Любовникова Улаан-Үдын сэмбын фабрикын эрхим нэхэгшэдэй нэгэн юм. Тэрэ арбан табан жэлэй туршада нэхэлгын технологие һайнаар шудалжа, коммунис ажалай ударник болонхой. Мүнөө нүхэр Любовникова КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ нормоёо ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: В. Любовникова.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҺУБАЙ ҮНЕЭД АЖАХЫДА ЯМАР ГАРЗАТАЙБ

Һубайрһан мал хээлитээгүй (саг соогоо тул үгөөгүй) мал хоёрые олохон фермын даагшанар, мэргэжэлтэд илгаруулдаггүй. Эдэ хоёрнай адли гэжэ һанадаг.

Жэлэй туршада тул үгөөгүй мал һубайрһанда тоологдоно. Энээнһээ боложо малай тоо олошоруулха түсэб даабари дүүргэгдэнэгүй. Хэрбээ ажахы жэлэй туршада 100 үнеэн бүриһөө 100 тугал абахабди гэжэ түсэблөөд, үнэнтэ дээрээ 100-һаа 80 тугал абабал, 20 процент үнеэдынь һубайрһан болоно. Тиимэ үнеэн ажахыда оромгүй ехэ гарза гайтай. Хэрбээ жэлдээ дунда зэргээр 1500 литр һү үгэдэг үнеэн һубайрбал, ажахыда адагынь 400 түхэриг гарза хэнэ.

Гадна саг болзор соогоо хээлитээгүй үнеэн ажахыда баһал гарзатай. Үбһэ тэжээлээр дутамаггүй, һайн харууһанда байһан үнеэн тугаллаһанайнгаа һүүлээр 19—25 хоноод ороондо ородог ха юм. Эрдэм ухаанай тодорхойлһоной ёһоор, үнеэн тугаллаһанайнгаа һүүлээр нэгэ һараһаа үлүү хээлитээгүй ябабал, түлгүй гэжэ тоологдодог. Энэ эрилтые ойлгоогүй хүнүүд түхэреэн жэлэй туршада үнеэнэй тугаллаал һаа, һайн дээрэ сэгнэдэг. Зүгөөр олон ушарта үнеэд тугаллаһанайнгаа һүүлээр 3—4 һара соо хээлитэнгүй ябадаг. Энэнь ажахыда гарзагай.

Саг болзор соогоо хээлитээгүй үнеэнһээ һүн багаар абтадаг. Тоолоод үзэхэдэ, тэдэнһээ абтаха ёһотой һүнэйнь 50—70 процентнь гарадаг. Харин тиихэдэ эдэ үхэртэ хэды ехэ үбһэ тэжээл миин гаргашалагдана гээшэб?

Мүн тэрэниие харууһалжа, нилээд оролдолго гаргагдана. Нэгэ багахан жэшээ харуулая. Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой 5-дахи отделениин фермэ колхоз соогоо түрүү гэжэ тоологдодог. Һү һааляар жэлэйнгээ түсэб даабариие амжалтатайгаар уридшалан дүүргэнхэй. Жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 240 центнер һү тушааһан. Энэ фермые Анна Ивановна Макавеева хүтэлбэрилнэ. Өөрөө зоотехник мэргэжэлтэй хүн. Арбан хоёр жэл соо эндэ ажаллана. Теэд ажал хүдэлмэридэнь алдуу эндүү үгы гэхын аргагүй. Фермынь үнеэдэй арба гаран процент гэхэ гү, али 26-ниинь һубайршоо. Шалгаад, хараад үзэхэдэ, үшөө 16 үнеэниинь элдэб шалтагаанаар саг соогоо хээлитээгүй байба. Хэды ехэ гарза хохидол ушаруулааб? Үнгэрһэн жэлдэ түс фермын үнеэн бүриһөө 1388 килограмм һүн һаагдаа. Гүрэндөө нэгэ литр һүеэ 16 мүнгөөр худалдаа. Тиигэжэ һубайрһан үнеэнһээ һаагдаха һүеынь, абтаха түлыень тоолоод үзэбэл, гарзань аяар 380 түхэриг болоно. Теэд эндэмнай нэгэ үнеэн һубайраа бэшэ, харин 42 ха юм.

Энээнһээ гадна, үнеэдэй саг соогоо хээлитэй болоогүйһөө хэды ехэ юумэн алдагданаб. Энэ колхозой дүрбэдэхи фермые абаад үзэе. Фермэдэнь 110 үнеэд бии.

— Энэ жэлдэ нэгэшье үнеэн һубайрхагүй, үнеэн бүриһөө тугал абтаха,—гэжэ фермын тоо бүридхэгшэ бардамаар мэдүүлбэ.

Нээрээшье эндэхи 110 үнеэнһээ 110 тугал абтахаар хараалагдана. Һайса шалгаад үзэхэдэ, 110 үнеэнэй 12 үнеэниинь ажахын жэлэй нэгэдэхи кварталда тугаллаад, үшөө дүрбэдэхи кварталда түрэһэн байна. Тиигэжэ жэл соо 12 үнеэн 24 тугал үгөө. 86 үнеэнһээ нэгэ нэгэ тугал абтаа. Тиигэжэ энэ жэлдэ 98 үнеэнһээ 110 тугал абтаһан болоно. Бэшэ 12 үнеэниинь хээлитээгүй. Түсэб даабари зуун процент дүүргэгдэжэ, һубайрһан үнеэд ажахыда усадхагдабашье, хээлитэй болоогүй үнеэн үшөөл олон зандаа.

Үнеэдэй хээлитэй болоогүй байһанай шалтагаан хадаа нэн түрүүн муугаар харууһалһанай, эдеэлүүлһэнэй гү, али элдэб үбшэнэй шалтагаанһаа болодог. Искусственна үрэжүүлгэ халирхай муугаар хэбэл, тул абтахагүй. Зарим үнеэд түрэхэ гарахаһаа хойшо тул үгэдэггүй байжа болодог. Мүн газар уһаяа һэлгэһэн ушарһаашье болодог. Хээлитэй болоогүй малай ушар шалтагааниие тоолобол олон даа. Тиимэһээл хээлитэй лаб болохогүй гэжэ шэнжэлһэн үнеэдээ саг дарыдань гүрэндэ тушааха болоно.

Ехэнхи үхэрэй хээлитэй болохогүй ушар баһал бухын һайн, мууһаа болодог. Буха шэлэн абахадаа зоотехнигүүд онсо анхарал хандуулха ёһотой аад, тэрээндэ балай анхардаггүй. Нёдондо гүрэнэй племстанциин бүлэг зоотехнигүүд Зэдын аймагай ажахынуудта бухануудые бонитировко хэжэ, муу, һайень илгаруулаа һэн. Бухануудай үрыень абажа шэнжэхэдэ, аймагай 190 бухын 20-ниинь шэнгэн муу үрэтэй байжа. зоотехническэ эрилтэдэ таарахагүй дээрэһээ мяхан болгогдоһон байха. Иимэ муу үрэһөө тул заяандаашье абтахагүйнь мэдээжэ. Тиихэдэ эдэ муу бухануудые тэжээжэ, харууһалжа, ажахынууд хэды ехэ гарзада ороно гээшэб. Тэдээндэ найдажа һууһаар үнеэдээ һубайруулна.

Малаа һубайруулхагүйн. саг соонь хээлитүүлхын түлөө малшан бүхэн оролдохо зэргэтэй. Энээндэнь зоотехнигүүд, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд туһалха үүргэтэй. Үнеэдэй саг соогоо хээлитэй болоһые тодоруулхын тула үрэжүүлэгдэһэнэй һүүлээр 1,5—2 һара болоод байхада ветеринарна мэргэжэлтэд ректальна шэнжэлэлгэ хэхэ ёһотой. Энэ шухала хэрэгтэ зарим мэргэжэлтэд хайша хэрэгээр хандана. Иимэ шэнжэлэлгэ олохон ажахынуудта орой хэгдэнэгүй. Үнеэнэйнгээ дэлгэнэхэдэнь лэ тугаллаха юм гэжэ тодорхойлно.

Үнеэнэй болзор соогоо хээлитээгүй һаа, юу хэхэ хэрэгтэйб? Хэрбээ саг соогоо үнеэнэй ороондо ороогүй һаа, умайень дүмүүхэнээр эльбэжэ, массаж хэхэдэ ехэнхи ушарта 2—3 хоноод байхада ототой болодог. Заримдаа бэеэ хүсэһэн хашарагууд ороондо оронгүй байһан аад, гунжан, дүнжэн үнеэн болоһон хойноо ороондо орохоёо тэгүүлдэг. Тиимэ үнеэе хэды дахин үрэжүүлхэдэшье хээлитэй болодоггүй. Теэд клиническэ шэнжэлгэ хээд үзэхэдэ, тиимэ үнеэд дутуу, заахан умайтай байгша. Иимэ үнеэдые фермэдэ барилтагүй.

Искусственна үрэжүүлгын пункт үгы газарта буха һүрэгтэ һула табигдана. Зүгөөр зоотехническэ эрилтын ёһоор 25—30 үнеэндэ нэгэ буха байха ёһотой аад, заримдаа дан олон үнеэд хүртэдэг. Жэшээнь, Зэдын «Коммунизм» колхозой нэгэ бухада 115 үнеэн, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо—99, «Мир» колхоздо—88, Ториин совхоздо—71 үнеэн хүртэнэ. Иимэ олон үнеэе ямаршье һайн буха хангажа шадахагүй. Һүүлэй һүүлдэ бухаха хэрэгһээ гарадаг.

Эдэ мэтын ушарһаа үнеэдэй хээлитэхэгүй, һубайрха ябадал олошордог. «Октябрьский» совхозой Боцын фермэдэ ошоходо, «бээлэйн» зэргэ бэрбэгэр дүрбэн буха байгаа һэн. Туранхай гээшэнь хэлэшэгүй. Зуугаад хашараг, гунжанууд соо тэдэ ябаа бэлэй. Эдэнэй алянһааншье мүртэй тул абтахагүйнь мэдээжэ. Түргэн сагта эдэ бухануудаа фермэһээ зайсуулыт гэһэн дурадхал совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ оруулагдаа бэлэй. Тэдэ гунжануудай тэн хахадынь һубайрһан байгаа һэн. Иимэ байдал бэшэшье ажахынуудта дайралдана.

Хээлитэй болоогүй, һубайрһан үнеэд ажахыдамнай хэды ехэ гарза гай ушаруулна гээшэб. Энээнтэй тэмсэхэ гээшэ бүхы мэргэжэлтэдэй, фермые даагшанарай, бригадирнарай, һаалишад, малшадай нангин үялга мүн.

Р. ЦЫДЫПОВ,
зоотехник.

МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ЗҮБШЭЛ

Зооветмэргэжэлтэдэй, һаалишад, малшадай, хүдөөгэй ажалшадай анхаралда!

ШҮЛХЫ—ХАЛДАБАРИТАЙ ҮБШЭН

Манай орон дотор шүлхы үбшэн тиимэ ехээр дэлгэрэнги бэшэ, гэбэшье зарим гүрэнүүдээр энэ үбшэнэй дууһан үгы хэгдээгүй байһан тула, һэримжэтэй байгаа һаа дээрэ.

Энэ үбшэнэй дэлгэрһэн газарта мал олоороо гарзалжа магад. Илангаяа залуу малда хүндөөр тудана, заримдаа 80 процент хүрэтэрөө үхэдэг шуу. Шүлхы вирусээр халдадаг үбшэн. Һая болотор гурбан янзын А, О, С вирус тодоруулагдаһан байгаа: Теэд һүүлэй жэлдэ дүрбэдэхи АИ гэдэг бии гэжэ элирүүлэгдээ.

Азида ехэнхидээ А вирус дэлгэрэнги. Шүлхын вирус тиимэ амарханаар үгы болодоггүй. Илангаяа хүйтэнэй сагта удаан саг соо. үбэлдөө 95—105 хоногто амиды байдаг. Шүлхыржэ үбшэлһэн малай шэбхэ шабааһанда үбэлдөө вирусынь 168 хоногто яаншьегүй байлсадаг.

Шүлхы үбшэн малда халдаад байхадаа, түрүүшын 24 часай туршада айхабтараар нүлөөлнэ. Энэ үедэ зарим туранхай, зүдэрүү мал энэ үбшэниие дабажа гарадаггүй, үхэл гарзада ороно. Эбэртэ бодо мал, хони ямаа, гахайнуудта тэрэ үбшэн даншье һаа хэбрэгээр тудадаг. Оро, хандагай, гүрөөһэн гэрэй малда орходоо тэсэмгэй байдаг. Зарим ушарта шүлхы хүндэ халдадаг юм. Үбшэлһэн малай һү, мяхые эдеэ һаа, үгышье һаа, тиимэ малые харууһалжа байхада халдана.

Иимэ үбшэн хаанаһаа дэлгэрнэб? Нэн түрүүн үбшэн малһаа халдадаг. Шүлхын вирусые бэедээ халдааһан мал үбдэтэрөө үбшэ тараажа ябадаг. Тиимэ үбшэнтэй мал хото хорёогоор ябаад, үбһэ тэжээлдэнь вирус тараана, шэбхэ шабааһанда оруулна. Бэлшээри, уһалууриин газараар тараалсана. Тиигээд лэ энэ үбшэнэй вирус олон малда дам дамаа халдана бшуу. Шүлхырһэн малай гэдэһэ дотор, ама хамар, хүхэ дэлэн гэмтэдэг. Үбшэнэйнь гал үе 14—16 хоногой туршада үргэлжэлдэг юм.

Үбшэниие яажа мэдэхэб? Шүлхы халдаһан мал түрүүшын үедэ эдеэ хоолдоо муу болодог, ама хамараараа шүлһэ гоожуулжа эхилдэг юм. Һаагдажа байдаг үнеэд энэ үедэ һү шэмээ татадог. Түрүүшээр шүлхыһан мал анха түрүүн хүндэ мэдэгдэхгүйдөө болохо. Тиигээд хойшодоо үбшэниинь бүри һужаржа, бэень халууржа хална, заримдаа малай халуун 40,5—41,5 градус болодог. Иигэжэ халуураад ами сухал болоод байһан мал эдеэлхээ, хибэдэһээ хибэхээ болишодог. Толгойгоо уруунь һанжуулаад, шүлһэеэ гоожуулаад байшадаг юм.

Үбшэлһэн малай ама хамар. хүхэ дэлэнгынь сэбэрүүтэжэ суухардаг. Тэрэнэйнгээ һүүлдэ 12—36 часай туршада сэбэрүүнь тэһэржэ, шарха болоно. Энэнь 1—2 недели соо байжа эдэгэдэг. Шүлхытэһэн мал ехээр турадаг.

Энэ үбшэнэй дэлгэрхэдэ яажа аргалхаб? Хэрбээ малай шүлхыржэ байһаниинь мэдэгдээ хада карантин табиха, тэрэнэй ёһо гуримые наринаар сахиха хэрэгтэй. Гүүртэ, отарануудта малай үбшэлөө һаа, тэдэниие саг дарыдань илгажа. малайнь хото хорёодо дизенфекци хэхэ. Элүүр ябаһан малые сугтань байлгангүй, ондоо газарта абаашаха шухала. Шүлхын вирус 2 процентнэ едкий натри, 1—2 процентнэ формалинаар сасахада үгы болодог.

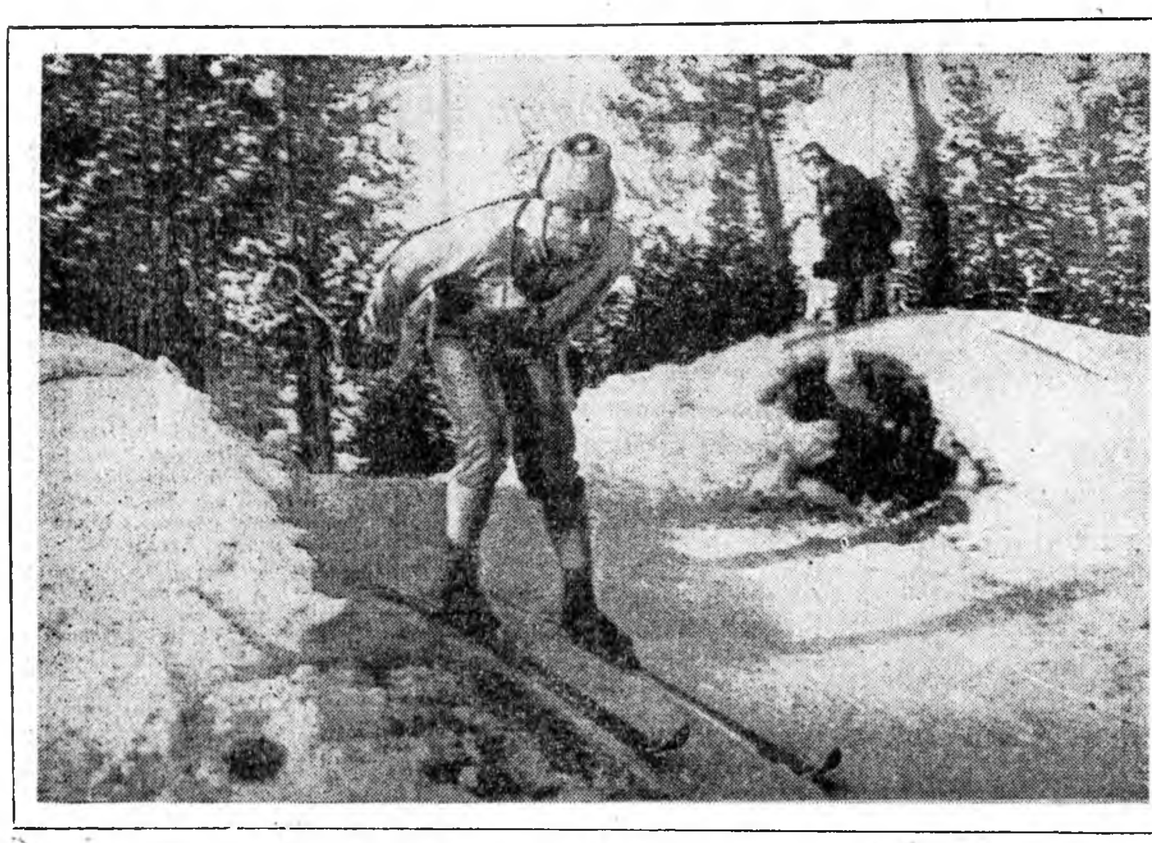
Малай үбшэлһэн газарта харууһалжа байдаг малшадһаа ондоо хүн орохо ёһогүй. Энэ ушарта гүүртэ, отарануудай мал тусхайта хүнүүдтэ даалгагдаха болоно. Үбшэнтэй малай һү, һүнэй зүйл хүндэ эдюулжэ болохогүй.

Ветеринарна врачнар хэрбээ малай шүлхырхээ байгаа хада яаралтай хэмжээ абаха, энээн тухай аймагайнгаа главна врачта дуулгаха үялгатай. Карантинай үедэ нютагай элүүрые хамгаалха органууд үбшэлһэн мал харадаг хүнүүдтэ медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ албатай. Тэдэнэр тусхай хубсаһа хунартай, сэбэр полотенцитэй байха ёһотой. Ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд ажахынуудһаа ороһон һү, һүнэй зүйлэй ямараар гүрэндэ тушаагдажа байһаниие шалгаха, энээндэ нарин хиналта табиха болоно.

Малай халдабарита үбшэн болон шүлхын дэлгэрээд байхада, малшадай, бүхы зоной дунда тэрээнһээ һэргылэмжэтэй байхын тула ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагдаха, мүн аймаг дотор саг зуурын комисси эмхидхэгдэхэ зэргэтэй. Энэ комисси үбшэниие тараахагүй, түргэнөөр үгы хэхэ хэмжээнүүдые хараалдаг. Комиссиин составта эрхилэгшээр аймагай Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, милициин начальник, ветеринарна болон медицинскэ органуудай түлөөлэгшэд ородог. Хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлгэдэ нютагай Советүүд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, хамаг бүхы харюусалгые даажа абаха үялгатай. Аймагай главна ветврач бүхы аймаг дотороо ябуулагдажа байһаные шалгаха эрхэтэй.

Карантинай тогтоогдоод байхада, тэрэнэй ёһо гурим наринаар сахигдаһан, үбшэнһөө һэргылхэ талаар профилактическа хүдэлмэриин саг болзор соогоо хэгдэбэл, шүлхы үбшэн түргөөр үгы хэгдэхэ. Карантинай болзор ажахы бүхэндэ ондо ондоо байжа болодог. Зүгөөр эгээл һүүлшын малай эдэгэһэн сагһаа хойшо 14 хоногой үнгэрхэдэ энэ үбшэндэ карантин болюулагдадаг.

Л. ГАРМАЕВА,
ветеринарна врач.

ЭГСЭ ХАДА РУУ.
Л. ХАЙДУРОВАЙ
ФОТОЭТЮД.

БАГШАНАРАЙ КОНЦЕРТ

Ульдэргын 8 жэлэй һургуулиин багшанар концертын номер бэлэдхээд, «Коммунизм» колхозой Угдууғай, Хойморой һаалиин гүүртэнүүдэй малшадта наада харуулба. һургуулиин залуу багшанар Номтоева, Дашинимаев, Шаданова, библиотекые даагша Цыренова, колхозой клубые даагша Шагдарова гэгшэд ирагуу һайханаар дуу дуулаа, уран шүлэгүүдые гоёор уншаа. Уран һайханай энэ бригадынхид богонихон зужэг табижа, малшадые һонирхуулба.

Нааданай харуулагдахын урда тээ уласхоорондын байдал тухай лекци багша Владимир Дашинимаев уншаһан байна.

Н. ДАМБАЕВ.

ГОЁХОН ДАА ЁЛКОМНАЙ

Убэлэй ханхинама шэмэрүүн жабарта бүлсэгэрхэн хасарнуудаа улеэлгэжэ, улайлдашаһан багашуул хубэн шаарпануудаар хүзүүгээ боонхойнууд, хүхюутэй зугаатай һургуули тээшээ яаранад. Удангүй Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Хэжэнгын 11 жэлэй дунда һургуулиин клуб соо һурагшад, багашуул дүүрэн сугларанхай. Уужам һаруул залай дунда хэдэн тээшээ электрын галаар ялаһан гоё һайхан шэнэ жэлэй ёлко һайрхана. Тиигэһээр байтарнай намилзаһан торгон хүшэгын наада талада эдир гурбан горнистнар гаража, ирагуу гоёхон аялгаар шэнэ жэлэй ёлкые нээбэ.

Гурбан залуу баатарнуудта үдэшүүлһэн улаан торгон дэгэлтэй Үбгэн мороз баруун гартаа саб сагаахан хубсаһатай саһан хүүхэнээ хүтэлэнхэй гаража ерээд, барбагар сагаан һахалаа бахимаар эльбэсэгээн, эндэ суглараггшадые доро дохин, шэнэ жэлэй баяраар амаршална. Энэнэй удаа гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн ёлкоёо тойрожо, шэнхинэсэ дуу барихыень эдир хүүгэдээ уряална.

Ирагуу гоё хүгжэмэй аялга доро зугаа наадан. Барандаа баяртай хүхюунүүд. Эндэ сугларһан эдир һурагшад бултадаа гоё һайхан, янза бүриин формотой, орон бүхэнэй ондо ондоо маягтайгаар уралан оёһон костюмуудтай. Эдэнэй дунда эхин классууд соохоо 1-дэхи «а», 3-дахи «а», 4-дэхи «б» классууд, багшанарынь Н. Дондокова, Ц. Жигжитова, А. Жамбалова гэгшэд эрхим һайн бэлэдхэлтэй байжа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Табадахи—долоодохи классууд соохоо 6-дахи «а» класс, багшань Б. С. Мункина мүн лэ нэгэдэхи һуури эзэлбэ. 11-дэхи «б» классай һурагша В. Спиридонов, 8-дахи «в» классай һурагша Оля Чулкова гэгшэд рольнуудаа һайнаар гүйсэдхэжэ, үетэнөө һонирхуулаа. Мүн 8-дахи «в» классай һурагша Катя Федотова Яга һамганай ролиие ямар бэрхээр гүйсэдхэбэ гээшэб! Хамаг харагшад бултадаа һонирхоо. Хаттабыч үбгэн болож наадаһан 11-дэхи классай һурагша Бадари Бадмаевай элдэб һонин эльбэ харуулхадань мүн лэ ехэтэ һонирхогдобо.

Ород, буряад, энэдхэг арадуудай баатарнууд болож, тэнгэриин залин соогуур хабсагайн аюултай муухай хабшууда Үбгэн морозой Яга һамганда ээрүүлээд байхадань абарһан баатарнуудай рольнуудые 7-дохи классай В. Балеев, 11-дэхи классай Б. Мункуев, Л. Цырендоржиев гэгшэдтэ харагшад баясхалан хүргэбэ.

Гадна 1966 оной шэнэ жэлэй һурагшадай ёлкын уран һайханай бэлэдхэлэй хүдэлмэриие шадамар бэрхээр гүхеэрһэн багшанар В. С. Мункин, М. Т. Абламский гэгшэдтэ бүри ехэ баяр хүргэхөөр.

П. СОДБОЕВ.

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГТА

СААХАР, БООБО

Ивалгын кондитерскэ фабрикын хүдэлмэришэд КПСС-эй XXIII съездые угтуулан, продукци гаргаха үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. 3 миллион 10 мянган түхэригэй продукци гаргахын оронд 3 миллион 21 мянган түхэригэй кондитерскэ зүйлнүүдые гаргаа. Тэндэхи хүдэлмэришэд үнгэрэгшэ жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр фабрикаяа шэнэдхэн, байрыень үргэдхөө. Карамельнэ цехтэнь конфетэ саарһаар оройдог автомат тодхогдоһон байна.

Коммунис ажалай ударнигууд А. А. Брянская, М. Н. Дунаева гэгшэдэй даадаг бригаданууд илангаяа һайнаар ажаллана. Жэшээнь, нүхэр Брянскаягай даадаг бригада декабрьда 79,5 тонно карамель гаргаа гэхэ гү, али түсэбөө 113,1 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ 1965 ондо бүхы дээрээ 795 тонно продукци гаргаа. Бригадын гэшүүд коммунис ажалай ударник Аграпена Калашникова, Августа Пузырева, Мария Андреева болон бусад һайнаар хүдэлнэ.

Ивалгын кондитерскэ зүйл гаргагшад зарлагдаад байһан партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ ушөө зургаан янзын карамель конфетэ гаргадаг болохо гэһэн уялгатай. Тиихэдээ байгша онойнгоо 1 кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхөөр шиидэбэ.

ШЭНЭ МАГАЗИНУУД

Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ Каленово тосхондо шэнэ магазин нээгдээ. Улаан-Үдын хүдөөгэй аймаг дотор үнгэрэгшэ жэлдэ нээгдэһэн арбадахи магазин.

Дээдэ, Доодо Жэрэмдэ, Бурнашово, Пестерово тосхонуудта тиимэ магазинууд һаяхан нээгдэһэн юм. Нэгэ бага урда тээнь Тарбагатай, Хүйтэн, Ошурково болон бусад тосхонуудта шэнэ магазинууд нээгдэһэн байгаа.

НЭМЭЛТЭ ТҮЛБЭРИ

Цырендоржи Гиминдармаев Ивалгын туршалгын ажахыда 11 жэлэй туршада хонишоноор хүдэлнэ. Бүхы тэдэ жэлнүүдтэ олон хурьга абадаг байһаараа суудагараһан байха. Нёдондо тэрэнэй бригада хонин бүриһөө хурьга абаһан. Тиигэжэ аймагай хонишодой дундахи мүрысөөндэ түрүүлһэн юм. Нүхэр Гиминдармаевай бригада нэмэлтэ түлбэридэ 10 эрэ түлгэ абаба. Тэрэшэлэн ахалагша хонишон Егнич Бадмаевай отарынхид мүн нэмэлтэ түлбэри абаа.

Түс ажахын олохон һаалишад нэмэлтэ түлбэридэ һү абабад. 1-дэхи отделениин һаалишан Зоя Болесова үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 3600 килограмм һү һааһан байгаа. һү һааха түсэбөө улүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө энэ һаалишанда дүрбэн центнер шахуу һүн үгтэһэн байна. һаалишад Октябрина Эрдынеева, Бальжит Нимаева, Мария Эрдынеева, Нина Горбунова болон бусад мүн лэ нэмэлтэ түлбэридэ хүртэнхэй.

НАЙМААЛАГШАД — УДАРНИГУУД

Нёдондо зун Тарбагатай тосхондо гутал наймаалха тусхай магазин нээгдэһэн юм. Тэрэ магазин һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Магазин богонихон сагай хугасаада хүдэлөөд байхадаа худалдан абагшадтаа һайшаагдадаг болоо. Тэрэнь магазинай хүдэлмэрилэгшэдэй һайнаар хүдэлэлгые харуулна. Тэндэхи наймаалагшад Ода Борисовна Мошкович, Надежда Лифантьевна Чебунина гэгшэд үнэн сэхээр, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадагаараа коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Тэдэнэр худалдан абагшадта зохидоор хандадаг, хүнүүдэй хэһэн захил заатагүй дүүргэдэг.

Ажалдаа эрхимээр хандадаг байһан дээрэһээ һара бүхэнэйнгөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, октябрь, ноябрь, декабрь һарануудайнгаа түсэб оло мянган түхэригөөр үлүүлээ.

А. НАГАСЛАЕВ.

ХИЛЫН САДНААДА

РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

Американска империализм сүүдлүүлнэ

ГАВАНА, январиин 5. ТАСС-ай тусхай корр. М. Автюшенков, Р. Князев иигэжэ дамжуулба: Азиин, Африкын ба Латиин Америкын арадуудай һаналаа нэгэдэлгын нэгэдүгээр конференциин үсэгэлдэр үдэрэй пленарна заседани Лаосой делегациин толгойлогшо Фуми Вонгвитидэй үгэ хэлэлгээр эхилээ. Американска империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү оронойнгоо патриодуудай тэмсэл тухайда тэрэ тодорхойгоор хөөрэбэ.

Урда, Центральна Лаосые зэбсэгэй хүсөөр эзэмдэжэ, Индохитадай хахад аралдахи түримхэй ябуулгаяа үргэдхэхэ гэһэн американска империализмын һанаашалгые Лаосой делегат элишэлээ. Өөрынгөө ороной сүлөөтэ байдалай түлөө эсэстээ хүрэтэр тэмсэхээр лаотян арадай бэлэн байһые онсолон тэмдэглэбэ. Американска империализмда эсэргүүсэн бодоһон баатар габьяата вьетнам арадай, мүн Доминиканска Республикын, Камбоджын болон бусад оронуудай арадуудай тэмсэлые бүрин һайшаан дэмжэдэг тухайдаа Фуми Вонгвитит элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Удаа тээнь Доминиканска Республикын делегациин толгойлогшо Гидо Хил гэгшэдэ үгэ үгтөө.

Доминиканска делегат империализмда эсэргүү тэмсэлые дэмжэлгын асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулба. Ази, Африка ба Латиин Америкын тэмсэлшэ арадуудые хүгжэнги оронуудай түрүү үзэл бодолтой хүнүүд, илангаяа социалис гүрэнүүд дэмжэхэ зэргэтэй гэжэ Гидо Хил онсолон тэмдэглэнэ.

Капиталис оронуудай пролетариат болон ажалшад империализмда эсэргүү тэмсэлдэ хабаадана. Социалис оронуудай арадууд, правительствэнууд национальна талаараа сүлөөрхын түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта дэмжэлгэ үзүүлэн, ниитын хэрэгтэ тон ехэ туһа хүргэнэ гэбэ.

Империализмда эсэргүү тэмсэл хадаа амгалан байдалай түлөө тэмсэлэй шухала хубинь болоно. Юундэб гэхэдэ, империализмын бии байгаа сагта дайнай аюул үлэлсэнэ. США-гай империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгада сэхэ гү, али далдаар дайрагдаагүй нэгэшье арад дэлхэй дээрэ байхагүй гэжэ Гидо Хил онсолон тэмдэглэбэ.

Гурбан түбиин арадуудай тэмсэлые залан ябуулха, нэгэдхэхэ органиие энэ конференци дээрэ эмхидхэн байгуулха шухала гэжэ Доминиканска Республикын түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Орон доторнь һүүлэй үедэ болоһон ушарнууд тушаа Гидо Хил дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлээ. Түгэс илалта туйлатараа тэмсэжэ үргэлжэлһөөр Доминиканска Республикын арад зоной шиидэнхэй байһые элирхэйлбэ.

Палестинын делегациин толгойлогшо Ави Ситта Ибрахим өөрынгөө доторхи байдал тухай хөөрөө. Гурбан түбиин арадуудай һаналаа нэгэдэлгын конференциин зарлагдаһые ехэтэ һайшаагаад, сүлөөтэ байдалай, эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэлые дэмжэхэ тухайдаа мэдүүлбэ.

Конгын (Леопольдвиль) арадай түлөөлэгшэдые толгойлжо ерэһэн Монгали Мишель гэгшэ Конгын революционно дээдэ соведэй үмэнэһөө Кубын революциие, тэрэшэлэн бусад оронуудтахи арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөө һайшаан амаршалба.

Конгын түлөөлэгшэ США-гай эзэрхэг түримхэй политикые эрид буруушааха зуураа: империализмда эсэргүү, эб найрамдалай, сүлөөтэ ба бэеэ даанги байдалай түлөө тэмсэлдэ эмхидэл нэгэдэлээ улам бэхижүүлхыень арадуудые уряалба.

Империалис хүсэрхэлгэ булимтаралгада революционно, зэбсэгтэ тэмсэлээр харюусаха ёһотойбди гэнэ.

Сүлөөтэ байдалай түлөө тэмсэгшэ Вьетнамай, Лаосой, Доминиканска Республикын, Венесуэлын ба бусад оронуудай арадуудай тэмсэлые Конгын хүн зон эрид шууд дэмжэнэ гэжэ Монгали Мишель мэдүүлээ.

Американска сэрэгүүдые гаргаха, эзэрхэг түримхэй ябуулга болюулха гээшэ Вьетнамай асуудал шиидхэлгын гансахан оно мүр болоно гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ.

ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ

ХАНОЙ, январиин 5. (ТАСС). «Амгалан компани» ябуулһан хэбэртэйгээр улад зониие тээлмэрдүүлэн худхуулха, Хойто Вьетнамые агаарһаа добтолхоёо саг зуура болёод байһанаа «үнэн сэдьхэлэй» ябуулга шэнгеэр харуулха гэжэ США-гай правительство һүүлэй үедэ ехээр оролдоно, гээд ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшын үсэгэлдэр тунхаглуулһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Сэрэгэй, политическэ талаараа хэдэнтэ диилдэн булигдабашье, Вьетнам тушаа США-гай баримталдаг эзэрхэг түримхэй политикань хуушаараа үлэнхэй, 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые бүдүүлигээр эбдэнэ. Урда Вьетнамһаа сэрэгүүдээ гаргахые арсажа үргэлжэлһөөр.

Бодото баримтануудһаа харахада, Холбоото Штадууд эзэрхэг түримхэй дайгаа һүжэрөөхэ бүхэндөө эб найрамдал тухай ехээр шашадаг байна.

Американска империалистнуудай эзэрхэг түримхэй ябуулгань мүнөө Вьетнамда тохёолдоһон түбэгтэй байдалай гол шалтагаан болоно. Иимэ эзэрхэг түримхэй ябуулгын зогсоогдобол, манай орон дотор амгалан байдал дары тогтоогдохо һэн.

Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын найруулһан дүрбэн пункттай хараа бодолые США-гай правительствын абаад, ДРВ-е агаарһаа бомбодолгоёо, Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү дайнай бусад бүхы ябуулгануудаа бодото дээрэнь болюулаад байгаал һаань, Вьетнамай асуудалые политическэ талаарнь шиидхэхэ тухай хэлсэгдэжэ болохо гэжэ ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлнэ.

Хорото һэдэлгэнь буруу һүрөө

НЬЮ-ЙОРК, январиин 5. (ТАСС). Меконг мүрэнэй адагтахи американска сэрэгүүд «Мародер» гэһэн нюуса нэрэтэй хэһээлгэ мүрдэлгын ябуулга хэнэ. Тэрэ район худар американска агаарай 173-дахи бригадын парашютистнууд, мүн Австралиин ба Шэнэ Зеландиин хүлһэнэй дээрмэшэд абаашагданхай. Гадаадын агентствануудай мэдээсэһэнэй ёһоор, эдэ сэрэгүүд Урда Вьетнамай патриодуудые мүрдэхэ гэһэн аад, мүнөө хүрэтэр биратай юумэ хэжэ шадаагүй байһаар. Тиигэбэшье, сүлөөлэлгын армиин солдадуудтай уржадэр ойро зуурахан тулалдаха үедөө «Скарейдер» гэжэ истребитель-бомбардировщигоо бута буудуулаа. Американска мүрдэгшэдэй энэ урагшагүй ябуулгын үедэ Урда Вьетнамай патриодууд американска хоёр самолёдые буудажа унагаагаа.

Үсэгэлдэр абтаһан мэдээнэй ёһоор, американска парашютистнуудай байһан газарые Шэнэ Зеландиин хүлһэншэдэй эндүүржэ буудаха үедэ американска 3 парашютист алуулаа.

Урда Родезиие «бэеэ даанги» болгожо расис үсөөнхидэй соносхоһыень буруушааһан ехэ демонстрацинууд бүхы Африка дотор болоо. Зураг дээрэ: Найробидохи университедэй студентнэр британска посольствын байшангай дэргэдэ жагсаал хэжэ байна.

ЮПИ—АПН-эй фото.

Урда Корейдэхи байдал

ПХЕНЬЯН, январиин 5. (ТАСС). Урда Корейдэ үдэр бүри 2000 гаран хүн сүүдтэ үгтэнэ. Пак Чжон Хи гэгшын хуули засаг үнгэрэгшэ жэлэй турша соо 159 мянган хүниие каторгын хүдэлмэридэ ябуулхаар сүүдлэһэн байна.

Энээн тухайдань Корейн телеграфна агентство мэдээсэбэ.

Португалиин колонизаторнуудай хюдалга, мүрдэлгэ

ЛУСАКА. ТАСС-ай корр. Кузнецов иигэжэ дамжуулба:

Мозамбигһаа зугадан Замбиин территори дээрэ орожо амжагшад Мозамбигай амгалан хүн зондо эсэргүү мүрдэлгэ, хюдалгын Португалиин колониальна сэрэгүүдэй зүгһөө хэгдэжэ байһан тухай хөөрэнэ. Жэшээлхэдэ, Салазарай мүрдэлгэшэд Замбитай хилэлдэг Тете гэжэ провинцида хэдэн зуун тосхонуудые галдажа, эндэхи үргэн ехэ нютагуудые хооһон тала болгожорхёо. Иимэ зэрлиг муухай ябуулгаһаа шалтагаалан, Тете провинциин олон мянган зон гэр байрагүй, эдихэ хоолгүй үлэбэ. Хаа хаанагүй хүнүүдые олоорнь барижа хаана. Мозамбигай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэнэ гэжэ һэжэглэгдэһэн бүхы хүнүүд мүрдэгдэжэ, хюдагдажа байнхай. Мозамбигһаа зугадагшадай (мүнөө Замбида 6 мянга гаран хүн ерэнхэй) хөөрэһэнэй ёһоор, патриотическа эмхинүүдэй гэшүүдые бариһан лэ газартаа буудажа алана.

Демократическа хүсэнүүдэй илалта

АФИНА. (ТАСС). Грециин демократическа хүсэнүүд муниципалитедүүдэй хүтэлбэрилхы зургаануудые һунгалтын үедэ ехэ илалта туйлаа. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, олонхи димүүдэй (муниципалитедүүдэй), булгэмүүдэй гол тушаалнуудта Грециин Центрэй Союз, Зүүнэй нэгэдэмэл демократическа парти (ЭДА) гэжэ партинуудай түлөөлэгшэд һунгагдаа, харин баруунай талын партинуудай кандидадууд үсөөнхи болошоо.

Эндэхи һунгалта политическэ удха шэнжэтэй болоод, демократическа партинуудай тала баригшад нютагай захиргаанай зургаануудта олонхи һуурине эзэлдэг зандаа үлэбэ. Энэ илалта Центрэй Союзай, зүүнэй хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй холбоо байгуулһанай ашаар гол түлэб туйлагдаа.

Ташкентдэхи хэлсээн ехэ анхарал хандуулна

КОЛОМБО. А. Н. Косыгинай үүсхэлээр Ташкентдэ нээгдэһэн Премьер-Министр Шастриин, Президент Айюб Ханай уулзалга ашатай үрэтэй байха гээд бүхы Зүүн-Урда Ази, амгалан ажаһуухые хүсэдэг хамаг арадууд найдана гэжэ «Сан» газетэ редакционно статья дотороо бэшэбэ. Эбээ тараһан хүршэ хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд үнэн зүб хараа бодол баримталан, буудалдаагаа зогсооһон байгаа. Энэнь, манай найдаһанай ёһоор, мүнөөшье һайн үрэ дүүргэхэ байха гэжэ «Сан» мэдүүлнэ.

Инди Пакистан хоёр өөһэдынгөө хүсые дайн байлдаанда бэшэ, харин үгытэй ядуу, үлэн хооһон байдал, үбшэн зоболон зайсуулхын түлөө хамтын тэмсэлдэ хандуулха ёһотой гэжэ тэрэ газетэ бэшэнэ.

ВАРШАВА. «Инди ба Пакистан эб эетэй байхые хүсэнэ», «һайн үүсхэл», «Индиин болон Пакистанай хүтэлбэрилэгшэд үүсхэл гаргаһанайнь түлөө Советскэ Союзда баяр баясхалан хүргэнэ» гэһэн гаршагуудтай. Ташкентдэхи хэлсээнүүд тухай ехэ мэдээсэлнүүд Польшын хэблэлдэ тунхаглагдаа.

Эдэ хэлсээнүүд бэлэхэн лэ бэшэ байха. Тиигэбэшье, Инди Пакистан хоёрой хоорондын хёмороон усадхагдабал, Урда Азидахи ажана тайбан байдал батадхаха хэрэгтэ ехэ удха шанартай байха һэн, гэжэ «Экспресс Вечорны» газетэ тэмдэглэнэ. СССР-эй оролдолго Инди Пакистан хоёрой хоорондын хэлсээе хүнгэдхэхэ байха, гэжэ тэрэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

БУДАПЕШТ. Венгриин газетэнүүдэй түрүүшын хуудаһануудта иимэ гаршагууд үгтөө гэбэл: «Ташкентдэхи уулзалга Инди Пакистан хоёрой хоорондохи харилсаанда ехэ хубилалта хэжэ болохо»; «Түүхэтэ удха шанартай зүблөөн», «Арадууд Ташкентһээ һайн мэдээсэлнүүдые хүлеэнэ». Эндэхи газетэнүүд гурбан ороной гүрэнэй ажал ябуулагшадай хэлэһэн үгэнүүдэй тобшо найруулга тунхаглаба.

ТОКИО. Японой хэблэл Инди Пакистан хоёрой Ташкентдэхи хэлсээнүүдые ехээр һонирхоно. Ороной бүхы гол гол газетэнүүд эдэ хэлсээнүүдэй эхилһэн тухай мэдээсэл эли газарнуудтаа томо гаршагуудтайгаар тунхаглаа. Индиин, Пакистанай делегацинуудай уулзалгада Советскэ Союз ехэ үүргэ дүүргэхэ байха гэжэ корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүд дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

КАИР. Каирай газетэнүүд Советскэ правительствын үүсхэлээр Ташкент хотодо нээгдэһэн Шастри, Айюб Ханай хэлсээнүүдые тодорхойгоор шэнжэлнэ.

«Бүхы дэлхэйн хүн зоной анхаралынь Совет ороной гайхамшаг хото Ташкент тээшэ хандуулагданхай байна. Индиин ба Пакистанай арадууд тушаа хани ёһоор хандадаг хамаг хүнүүдэй һанаае зобоожо, сошордол үүсхэжэ байһые Айюб Ханай, Шастриин уулзалганууд зайсуулха гээд. Ташкентдэхи хөөрэлдөөнүүд хүршэ хоёр ороной арсалдаае хэрэглэхэ гэһэн колониализмын хүсэнүүдэй эрмэлзэлгые гаһалдуулжа байха гээд дэлхэйн улад зон этигэлтэйгээр хүлеэнэ» гэжэ «Аль-Гумхурия» газетэ бэшэнэ.

Ташкентдэхи уулзалгые эмхидхэлгын талаар СССР-эй гаргаһан үүсхэл тэрэнэй гадаадын политикын амгалан удха шэнжэһээ эшэ үндэһэтэй гэжэ «Аль-Ахрам» газетэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

Пагуошай конференци тараба

АДДИС-АБЕБЭ (ТАСС). Эрдэмтэдэй Пагуошай 15-дахи конференци һаяхан тараа. Энэнь экономико, эрдэм наука, һуралсал хүгжөөлгын, политическэ ба социальна асуудалнуудаар, мүн хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй аюулгүй байдалда хабаатай асуудалнуудаар хэгдэһэн элидхэлнүүдые һайшаагаа. Вьетнамдахи дайе зогсоохын, Вьетнам тушаа Женевскэ хэлсээ сахихын тула хэмжээ абахые уряалаад. Урда Родэзидахи хархис хуули засагта эсэргүү тэмсэлэй талаар Зимбабвын арадай зүб эрилтэнүүдые дэмжэбэ.

Совет эрдэмтэдэй делегаци Делидэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Армениин ССР-эй Наукануудай академиин президент, академик В. А. Амбарцумян түрүүтэй СССР-эй Наукануудай академиин делегаци Дели ерэнхэй. Энэ делегаци Научна холбоонуудай уласхоорондын соведэй Генеральна Ассамблейн зүблөөнүүдтэ хабаадаха юм. Эдэнь геофизикын, биологиин болон эрдэм ухаанай бусад һалбаринуудай талаар эмхидхэлэй, залан хүтэлбэрилгын хэдэ хэдэн асуудалнуудые хаража үзэхэ байна.

Гээлтэ хоролтонь арба дахин ехэ болоо

НЬЮ-ЙОРК, январиин 5. (ТАСС). 1965 он дотор американска эзэрхэг түримхэйшүүлэй Вьетнамда үзэһэн гээлтэ хоролтые 1964 онойхитойнь жэшэбэл, 10 дахин ехэ болоһон байна. Үнгэрэгшэ жэлэй турша соо американска сэрэгүүдэй үзэһэн гэмтэл хоролтонууд тухай Пентагоной тунхаглаһан мэдээнүүд дотор иигэжэ мэдэрэгдэнэ.

УРДА ЖЭЛНҮҮДЭЙХИҺЭЭ ҮЛҮҮЛ

Үбэлэй хүйтэн түлэб дундаа оробо. Январиин хүйтэн үдэрнүүдтэй жэлэй эхин, үбэлэй дунда — январь һарамнай гараба. Һүниин ута, үдэрэй богони болохо бүри газаамнай одоошье янгинама хүйтэн үзэгдэдэг ааб даа. Ехэнхидээ хүйтэн үдэрнүүд январь һарада юундэ үзэгдэнэб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, манай үргэн Буряад ороной дэбисхэр дээрэ сэлмэг үдэрнүүд боложо, хүйтэнэй амисхал нэмэдэг. Энээнһээ уламжалан энэ һарада саһан багаар ородог. Саһан орохоёо ехэнхидээ январиин түрүүшын арбаад үдэрэй туршада үзэгдэдэг. Сэлмэг үдэрнүүдэй болохоёо илангаяа үглөөгүүр, үдэшэндөө шанга хүйтэн боложо, шара тооһоор манарна.

Энэ жэлэй январь һарада һалхи шуургатай аад, хүйтэншэг үдэрнүүд үзэгдэхөөр хүлеэгдэнэ. Январиин түрүүшын, хоёрдохишье арбан хоногой туршада республикын урда аймагуудта һүниндөө 33—38, үдэртөө 24—29, хойто аймагуудта һүниндөө 38—43, үдэртөө 31—36 градус хүрэтэр хүйтэн байхаар баргаагдана. Бусад үдэрнүүдтэ урда аймагуудта һүниндөө 23—28, үдэртөө 15—20, хойто аймагуудта һүниндөө 25—30, үдэртөө 16—21 градус хүйтэн болохо.

Зарим жэлнүүдтэ январь һарада дулаарад гээд абадаг. Энэ жэлэй январиин 10—13, 23—24-нэй үдэрнүүдтэ урда аймагуудта үдэртөө 6—11, хойто аймагуудта 10—15 градус хүрэтэр хүйтэрхөөр хүлеэгдэнэ. Мүн январиин 8—15, 23—24-нэй үдэрнүүдтэ секундын 10—15 метрэй хүсэтэй һалхин баруун-хойто зүгһөө бууха.

Январь һарын түрүүшын үдэрнүүдтэ тунгалаг Байгалнай хүрэжэ, мүльһэн хүнжэлөө нэмэрдэг. Ольхон олтирог шадар Байгал январиин тэн багаар мүльһөөр хушагдана. Юуб гэхэдэ, эндэ хододоо долгилжо байдаг дээрэһээ удаанаар хүрэнэ бшуу.

Январь һарада агнууриин хаһа түлэб дундаа ябажа байдаг. Байгал дээрэ мүльһэн доро һоо загаһа барилган баһал удэр, һүнигүй ябажа байха.

Байгша оной январь һарада үзэгдэхэ хүйтэн урда жэлнүүдэйхиһээ 1—3 градусаар үлүү байхаар хараалагдана.

Н. ОРЕХОВА,
сагай уларил шэнжэлхэ инженер.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай сагай уларил иимэ байхаар хүлеэгдэнэ:

Баруун-урда Байгал шадарай аймагуудта үүлэтэйшэг байжа, хярмаг орохо, бэшэ тээгүүр саһан орохогүй. Хойто аймагуудта 21—26, Байгалай урда захаар 9—14, бэшэ тээгүүр 16—21 градус хүйтэн байха.

Январиин 8—9-нэй үдэрнүүдтэ зарим тээгүүр бага зэргэ саһан орохо. Байгал шадар һүниндөө 20—25, үдэртөө 11—16, бэшэ тээгүүр һүниндөө 27—32, үдэртөө 17—22 градус хүйтэн байха.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Республикын луговодууд А. И. Батышевые дэмжэнэ гэһэн гаршаг доро «Герасимовска хүдэлөө һэргээе» гэһэн статья:

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна ажабайдал» гэһэн гаршаг доро Н. Парфеновой «Зоной дунда» гэһэн корреспонденци; редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанахи һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Игорь Юдинэй (АПН) «Ракетчигүүд» гэһэн корреспонденци.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н03311. Зак. № 32.